

BÖNHÖRELSE

EN HISTORIA AF

HELENA WESTERMARCK

SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG, HELSINGFORS

BÖNHÖRELSE

Hvar är vägen dit där ljuset bor?
Jobs bok.

BÖNHÖRELSE

EN HISTORIA

AF

HELENA WESTERMARCK

HELSINGFORS
SÖDERSTRÖM & C:o FÖRLAGSAKTIEBOLAG

HELSINGFORS 1909,
FRENCKELLSKA TRYCKERI-AKTIEBOLAGET.

FÖRSPEL

Strandvillans sommargäster samlades ofta om aftonen på de låga klipporna nedanför villan. På klipporna, som voro blankspolade af hafvets vågor och varma efter dagens sol, kunde man sträcka ut sig så att foten rörde vid vattenbrynets af aftonbrisen småkrusiga vågor, kunde gifva akt på molnens byggnad med ständigt växlande färgspel eller fånga den sista solglimten under måsens vinge, som i flykten glänste skinande hvit mot den andra strandens mörka krans af alar.

Regnvädersdagar blef veradan nsamlingsplatsen. Därifrån kunde man iakttaga de ständigt växlande gråvädersstämningarna öfver skogen, hvars tallstammar reste sig räta och mörka mot de stora fläckarna af grå mossor, blefvo nästan utplånade mot den bruna ljungen och det gröna lingonriset för att sedan åter i vackert gulröda skiftningar stiga upp mot topparna, när

skogen från norr tågade ned mot stranden. I söder utbredde sig fjärden milsvid. Där väx-lade färger och stämningar oupphörligt med vinden. I nordanväder stod allt hårdt och kallt, men så snart vinden gick öfver mot söder eller väster, förde den med sig de fina förtoningarna, som blandade färgerna med hvarandra, gjorde linjerna mindre hårda och nästan utplånade stränderna i bakgrunden.

Under denna intima samvaro med naturen kom samtalet ofta att röra sig kring företeel-serna i naturen eller dennas förhållande till kons-ten eller lifvet. För öfrigt samtalades där om allt mellan himmel och jord. Endast mot po-litiken hade målaren från början gjort en ener-gisk protest.

Politiken fördummade och förstörde alla och allt i detta land, bedyrade han. Den kom all bildning att utslockna, all själfverksamhet att afstanna, all andlig produktion att torka ut, emedan den drog människorna från deras egent-liga arbetsfält in i ett slags samhällsbotande och samhällslappande, som utmynnade uti ingenting annat än prat och kif.

Han själf hade en tid varit en ifrig deltagare i folkmöten, uppträdt som radikal och påstått

sig höra till underklassen. Men plötsligt hade han kastat hela den politiska ballasten öfverbord. Och när han nu åter med fulla segel styrde mot konstens i fjärran hägrande mål, ville han icke mera se tillbaka på det han lämnat bakom sig. Sådan är människors sed.

En afton saknades arkitekten och målarens hustru i sällskapet. Man visste att de gått ut tidigt på eftermiddagen. Ehuru de oftast tvistade och alltid voro af olika mening, sällskapade de ständigt med hvarandra.

De hade icke gått ut för att måla. Arkitekten hade lämnat färglådan hemma och målarens hustru målade icke mera, sedan mannen lyckats öfvertyga henne om att kvinnor aldrig kunde frambringa verklig konst.

Ändtligen infunno sig de saknade, tvistande som vanligt och upprymda af sitt äfventyr. De hade gått vilse i skogen. Ingendera kände vägen, ehuru båda ansett sig kunna tjänstgöra som vägvisare. Och efter vanligheten voro de äfven af motsatt åsikt.

Skogen hade varit som förtrollad. Sedan de irrat hit och dit, ropat efter hvarandra, funnit och åter tappat bort hvarandra, hade de omsider kommit ut ur skogen.

Ingendera visste hvar de befunno sig. Framför sig sågo de ett stort hus hemlighetsfullt skymta fram mellan gamla, höga träd. När därifrån hördes musik, stannade de och lyssnade.

Det var en musik, som man *måste* höra på, sade målarens hustru. — En förbifarande hade sagt, att det var Bredvik gård och sedan visat dem vägen hem.

Arkitekten, som representerade kritiken och konstförståndet, försäkrade att det varit en mycket medelmåttig musik, ett sammelsurium, ingen metod, ingen skola, ingenting alls bevändt med den.

Men målarens hustru bestred hans påstående. Den hade påmint henne om de gamla, otympliga freskomålningar, hon sett nere i Italien. Ingen visste hvem som målat dem. Delvis hade tiden utplånat dem, en hand saknades, en fot var försvunnen, ibland stack ingenting annat än ett hufvud fram på en grå, sprucken muryta. Och ändå hade hon älskat dem långt mer än många skickligt utförda målningar, signerade med kända och berömda namn. Den som en gång i tiden skapat dessa halft utplånade bilder, hade säkert gjort det därför att han måste gifva sin känsla ett uttryck, sitt hjärtas längtan en

form, trodde hon. Det var historien bakom ämnet i dessa gamla, bristfälliga konstverk, hon aldrig tröttnat att tyda och lägga ihop.

„Där är också en historia bakom musiken på Bredvik“, sade Strandvillans härskarinna.

„En historia! Kände jag det inte på mig?“ triumferade målarens hustru.

„Egentligen en variation af den gamla och dock ständigt nya historien om Job.“

„Det slutade lyckligt för Job i alla fall“, anmärkte målaren spefullt. „Om jag icke minns orätt, heter det, att Job efter genomgången lidande fick mera än han egt förut. Han fick fjortontusen får och sextusen kameler, tusen par oxar, tusen åsnor, sju söner och tre döttrar. Han lefde hundra och fyratio år, och när han dog, gick han bort gammal och mätt af lefvernet. Det blef i rik mån ersättning för lidandet, det.“

„Skall ett lidande godtgöras?“ utbrast den tystlåtna, som eljes sällan blandade sig i samtalet.

„Blir inte sorgen en del af oss själfva? Förändrar den inte hela vår andliga fysionomi till den grad att dess spår lika litet kan utplånas, som man aflägsnar ärr från en människas kropp?

Uppfattningen om en ersättning är rå och låg och strider mot sorgens innersta väsen.

Talar man om godtgörelse, måste det blifva en sådan, som träder fram ur själfva lidandet, icke någon yttre. Den måste växa som en blomma växer fram ur en svart rot i den mörka mullen. Likvisst är det osäkert, om de flesta människor uppfattar en sådan ersättning. Mången anser den som endast ett nytt lidande till det gamla. Ty därtill kan fordras en lång, mödosam utvecklingstid. Mången växt blommar först efter långa års förlopp. Men för mig ligger försoningen just i denna tanke. Och genom den kommer det något försonande äfven öfver de otaliga misstagen i vårt lif.

Är det inte utveckling allt sist och slutligen gäller? Men för den blir glädje eller lidande af underordnad betydelse. Ju längre vi hinna, desto oafvisligare står krafvet: ännu längre fram, ännu djupare in.

Ja, just djupare, det är den stora hemligheten. I djupen finns alltid någon hemlighet kvar . . . Men dagligen ser vi många stanna, som inte nått djupen . . . för alla stannar tiden plötsligt en gång. Då får de andra ta vid, där vi slutat, jag ser ingen annan möjlighet.

Men därför borde ni konstnärer framför allt hålla på fördjupningen . . . komma ihåg att det endast är ur djupen nya skatter hämtas upp och friska källor välla fram . . .“

Här afbröts han af ett högljudt rop.

En myra hade brådskanie skyndat fram öfver bordet. En hand fattade tag i den, kastade den ned på golvet, och en fot trampade uppå den.

En kvinnlig stämman opponerade häftigt: myrorna voro sympatiska, nyttiga djur; det var mycket, mycket illa gjordt att döda dem!

Myrorna anställde stor förödelse i Strandvilans skafferier, voro således skadedjur och måste följaktligen utrotas. — Ja, så gick det till, försvarede målaren sin handling. En vacker dag grep en stor hand äfven oss. Vi föllo ned . . . och det var ute med oss. Hvem var det som slog . . . och hvarför?

„Och inför smärtan skriker vi alla till, stora och små, det kan inte hjälpas . . .“ anmärkte den tystlåtna grubblande.

„Å, låt oss höra historien om musiken från den gamla herrgården“, afbröt målarens hustru.

„Du får taga den som ett hugskott om konst och lif“, svarade hennes väninna, i det hon började.

I forna tider hade det gått muntert till på Bredvik. Medan herr Axelson lefde, liknade lifvet där en dans på rosor, dagarna flögo bort som en enda glad fest hela året i ända. Fränder och vänner kommo och foro i kurslädar med dombjällror vintertid och i stora familjevagnar den tiden på året, då man färdades med hjuldon.

Ofta stannade de kvar i veckotal och några slogo sig i lugn och ro ned för hela sommaren. I flygelbyggnaden stod dygnet om gästrummens dörrar på vid gafvel för dem som kommo. Alltid fanns där en mjuk säng redo att taga emot den reströtte. Och på bordet i matsalen fanns alltid spis och dryck i öfverflöd för hvar och en som trädde in under herr Axelsons gästfria tak.

I de stora, djupa rummen, som voro luftiga och svala sommartid och om vintern ombonade och varma, blommade alltid växter med saftig

grönska bakom fönstrens hvita gardiner. Och de solida möblerna och allt det gammaldags präktiga bohaget tycktes välkomna gästerna i kapp med husets herre. Därför vände också den som en gång varit gäst på Bredvik, städse med fröjd tillbaka.

Men när herr Axelson plötsligt dog af hjärtslag, inträdde en stor förändring i hela lefnads-sättet på Bredvik.

Begrafningen hölls ännu i den gamla stilen, var ännu likasom en fortsättning af det öfverdådigt präktiga lif, herr Axelson älskat att föra. Där gick bara litet mindre högljudt till bland de talrikt församlade gästerna, som sågo litet allvarsammare och högtidligare ut, än när de vanligtvis voro bjudna till Bredvik. Den blef afslutningen på de stora, lysande festernas tid.

Sedan Bredviksherrn kommit i jorden med all den pomp och ståt, han själf i lifstiden satt så öfvermåttan högt värde på, blef där tyst och stilla på Bredvik. Och det förblef så, icke blott så länge sorgetiden varade. Sorgeåret hade längesedan gått till ända, änkan hade längesedan lagt af sorgdräkten med de breda krusflorsfällarna, under det samma stillhet fortfor att råda. Medan år följde efter år, blef tystnaden

bofast i den stora gården och trädde i de forna lysande festernas och glada upptågens ställe.

Sällan hände det numera att en vagn om sommaren eller en kursläde om vintern sågs vika af vid skiljevägen i kyrkbyn åt Bredvikshållet. Aldrig bjödos sockneborna mera dit till gästabud. Aldrig strålade ljuset mera under höst- och vinterkvällar från den långa fönster-raden, så att det stora huset liknade ett glänsande trollslott, där det skymtade fram mellan parkens mörka löflösa eller hvita rimfrostdrädda träd. Aldrig trängde därifrån mera ljudet af sång och musik ända ned till landsvägen, lockande de förbifarande att stanna och glömma både brådskan att skynda med lasset till staden och oron att hinna hem i tid.

Ännu mera sällan, än man såg någon komma till Bredvik, syntes någon färdas därifrån. Änkefru Axelson besvarade först efter mycket långa mellantider socknebornas besök och därigenom aftog umgänget med grannarna så småningom, tills det nära nog afstannade.

Detta skedde icke till följd af någon tungsint önskan hos fru Axelson att i ensamheten öfverlämna sig åt sin sorg. Tvärtom fick hon föga tid öfrig till att försjunka i grubblande svårmod

eller otröstlig saknad, hur högt hon än älskat sin man.

Ty när hon efter mannens död fick en inblick i affärerna, förstod hon att såsom hittills kunde lifvet icke fortfarande lefvas på Bredvik. I långliga tider hade utgifterna vida öfverstigit inkomsterna. Där öppnades ingen annan framtidsutsikt för henne och hennes två små gossar än att utfattiga som tiggare gå från gård och grund, ifall icke hon kunde finna på utväg att rädda dem från denna olycka.

Fru Vendla Axelson beslöt då att söka gripa in i händelsernas gång, ehuru ingen någonsin trott henne om en sådan kraft och ett sådant mod. Med kärlekens hela, fulla, blinda förtroende hade hon i mannens händer öfverlåtit gods och hem och allt det hon förde med sig, därför att hon älskat honom högre än allt annat i världen. Människorna påstodo att hon icke varit lika högt älskad tillbaka. När herr Axelson gifte sig, hviskades det om att han tagit henne för det präktiga, stora godsets skull, emedan han själf var utfattig och intet annat egde än skulder.

Vacker var hon aldrig. Icke ens som ung flicka gick hon och gällde för att se bra ut.

Gestalten var stor och reslig och anletsdragen regelbundna. Men de stora linjerna egde ingen skönhet, och figur och ansikte saknade hvarje spår af den mjukhet och ungdomsfägring, som skänker hvardagsuttrycket behag och oregelbundenheten tjusning.

Herr Axelson hade däremot varit en ovanligt vacker karl. Otaliga unga flickhjärtan hade brunnit och flammats för den högreste, smärte, unge mannen med det mörka, vågiga håret, de fina, själfulla dragen och den svärmande blicken i de stora, mörkblå ögonen. Mest hänförande af allt var den smältande, vackra sångrösten, som sjöng kärleken in i många känslofulla kvinnosinnen.

Var det då att undra på om otaliga skarpsynta kvinnoögon upptäckte tusen fel och brister hos henne, som blef hans hustru? Trädde icke hennes fulhet och klumpighet ännu tydligare fram i bredd med hans skönhet och mjuka, vinnande väsende? Stod hon icke där tarfligt hvardaglig och obetydlig vid sidan af hans rika begåfning och sprudlande lifliga intelligens?

Men herr Axelson var en ridderlig äkta man. Såväl borta som hemma sågs han städse visa sin hustru all upptänklig aktning och hänsyns-

full uppmärksamhet. Hon däremot hade plågat sin vackre man med sin oresonliga svartsjuka, hette det. Kvinnorna svärmade alltjämt för honom och i sällskap omgafs han alltid af en talrik skara beundrarinnor, ty han fortfor äfven efter sitt giftermål att vara en ovanligt glad och eftersökt sällskapskarl. Frun var svartsjuk på allt och alla, till och med på hans musik, sades det.

Människorna skrattade däråt och drefvo gäck med hennes dårskap, medan de icke tröttnade att prisa mannens storartadt finkänsliga och taktfulla uppträdande. Hans förtjänst ansågs det vara att äktenskapet utföll så lyckligt som det i alla fall blef. Honom tillkom äran af att Bredvik blef ett sådant gästfritt, varmt hem, där hvar och en som trädde in, togs emot som om just han varit den mest efterlängtrade gästen.

Men när herr Axelsons forna kamrater och sångarbröder, som öfvergifvit musiken och blifvit stadgade män i staten, talade om sin värderade vän Axelson, trodde de sig dock på botten af hans glada sinne finna ett bundet svårmod under den klara ytan. Ingen af dem tvekade heller att utpeka de stora skulderna såsom rätta orsaken till att Axelson afbröt sina studier och

kastade sig in på en praktisk bana, för hvilken han egde hvarken håg eller fallenhet och som han innerst och i hemlighet afskydde och ringaktade. När då någon nämnde fruns namn och samtidigt något om rikedomarna, hon fört med sig i boet, drog han upp ögonbrynen med en tvetydig min och uttrycket „stackars Axelson“ halkade liksom ofrivilligt öfver hans läppar. Men strax efteråt talades det om hvilket präktigt, stort gods Bredvik var.

Någon vacker dag i jakttiden eller under julen och påsken såg man alltid ett stort, glämande herrsällskap resa ut till Bredvik. Och när de forna sångarbröderna kommo, då flyktade alla hvardagsbekymmer och omsorger liksom dimma för morgonsol. Då glömde Bredviksherrn sådd och skörd, körslor och dagsverken. Från den stora herrgårdsbyggningen hördes musiken långt ut på vägar och stigar. Natten förvandlades till dag och alla dygnets timmar flögo bort under sång och musik som en enda strålande fest.

När borden dignade under öfverflödet af mat och dryck, prisades Bredviks värdinna både i tal och sång. Men visserligen var stämningen muntrare och otvungnare under sådana måltider,

då hon icke var närvarande. — Ja, nog satt Axelson liksom pärla i guld och frun var alltjämt lika kär i honom som den dagen, hon stod brud, påstodo vännerna småskrattande, när de återvände från sina glada besök på Bredvik.

När affärerna vid herr Axelsons död visade sig vara ruinerade, väckte det knappast förvåning hos någon, minst hos vännerna. Ty för ett sådant lefnadssätt, som där i långliga tider blifvit fördt på Bredvik, kräfdes furstliga inkomster, det hade alla förnuftiga människor både tänkt och sagt länge och väl. Men att änkan ville försöka hålla ihop det ruinerade hemmet, det ansågo alla för höjden af dårskap.

Hvad tjänade det till att spjärna mot udden, hon blefve nog sist och slutligen ändå tvungen att öfverlämna allt till fordringsegarna, därför hade det varit bättre och riktigare af henne att göra det strax. Hvad begrep hon af en stor egendoms skötsel och drift? Hon var ju endast en okunnig, enfaldig och hjälplös kvinna. Ingen hade någonsin hört att hon befattat sig med annat än hönsgården. I långa tider talades i hela socknen om intet annat än hennes vågsamma företag.

Men småningom tystnade pratet. Fru Vendla Axelson satt kvar på Bredvik med sina två söner, arbetade, slet ondt och sparade. Början var svår och mången erfarenhet blef dyrköpt. Gårdens gamla tjänare, som blifvit vana vid det forna lysande lefnadssättet, föraktade i grund all sparsamhet och vägrade, mera måna än frun själf om husets gamla anseende, att rätta sig efter den nyinförda ordningen. Det gick därför icke af med mindre än att taga i med hårdhandskarna. Fru Axelson lärde sig både be-
alla och fordra lydnad. Emedan det gällde öternas framtid, fann ingen tvekan insteg hos henne, huru omöjlig saken än kunde förefalla andra.

Småningom kröntes hennes möda med framgång. Hon vann alltjämt större erfarenhet och upptäckte ständigt nya värdekällor, som ökade inkomsterna. Så gick år efter år, och fru Vendla begynte åldras. Men hon kunde då med lugn se framåt mot ålderdomen. Rikedomen hade redan med ena foten stigit öfver husets tröskel. All skuld var gulden intill sista styfvern och där fanns dessutom pengar till att lägga ned i åker och äng för att sålunda alltjämt öka egen-
domens värde.

Under årens lopp hade också de bägge sö-
nerna växt upp. Allt efter som de blefvo större,
kräfdes för dem färre omsorger men större ut-
gifter.

Det fanns icke en vackrare och käckare gosse
än Ferdinand, den äldre af de två. Och han
var icke bara rask och hurtig i lekar och upp-
tåg, när det gällde att tygla en häst eller styra
en båt. Han var lika flink att inhämta kun-
skaper ur böcker och skarpsinnig att göra iakt-
tagelser inom naturens värld. Hans unga sin-
nen sprudlade af lefnadslust; hans vetgirighet
var omätlig; allt arbete blef för honom som
den gladaste lek. Han var lyckobarnet, som
kunde gå sin väg rakt fram i lifvet.

Det låg icke i fru Vendlas lynne att gifva sin
ömhet och kärlek uttryck i ord eller smeknin-
gar. Så länge gossarna voro små, hade hennes
hand oftare agat än smekt dem. Men när hen-
nes blick föll på den vackra, välartade Ferdinand,
tindrade den af stolthet, och förhoppningarna
och framtidsplanerna, som gömdes däri, voro
gränslösa.

När den tiden kom, att Ferdinand skulle
draga ut i världen på egen hand, blef han ut-
rustad på bästa vis. Allt hvad han behöfde för

att i lugn och ro fortsätta sitt arbete och sina studier, fick han i rikt mått. Hur noggrant modern eljes öfvervägde hvarje utgift, sparade hon icke i det afseendet: det Ferdinand önskade, låg framför honom, så snart han bara uttalat sin önskan.

Sedan han en tid med utmärkelse studerat vid universitetet i Helsingfors, företog han en lång resa till aflägsna, främmande länder och främmande folk. Han följdes på färden af moderns varmaste välönskningar och förhoppningar. Alla hennes tankar och hennes planer riktades numera mot den framtid af ära och berömmelse, som väntade hennes rikt begåfvade Ferdinand.

Hon kunde äfven lugnt öfverlämna sig åt dessa framtidsdrömmar, till hvilka hon genom sitt oförtrutna arbete lagt den fasta grunden. Allt omkring henne blomstrade, tillväxte och förkofrades oupphörligt.

Fru Vendla Axelson var en gudfruktig kvinna. Hon glömde icke att tacka den Herre, som fört henne från fattigdomens mödor och umbäranden till rikedomens lugna dagar och öfverflöd.

Medgången hade icke gjort henne öfvermodig, men den hade småningom hos henne stadfäst den bergfasta öfvertygelsen, att Gud med sär-

skild omsorg vakade öfver hennes görande och låtande och höll sin skyddande hand särskildt öfver henne och hennes hus. Han hade skänkt hennes företag lycka, han hade låtit henne få det bra och fäst afseende vid hennes önsknin-
gar och böner. Det var lönen, som han utlof-
vat sina goda och trogna tjänare. Hennes Gud
var rättfärdighetens herre, som lönade det goda
och straffade det onda, och hon lämnade sig
med full tillförsikt i hans hand.

Utan pröfningar kunde ju dock icke en män-
niskas lif förflyta. Fru Vendla fick utstå många
bekymmer för den yngre sonens skull.

Ända sedan sin barndom hade Magnus varit
sorgebarnet. Klen och svag var han till hälsan,
och trög och obegåfvad ansågs han till förstån-
det. I skolan lärde han sig ingenting och vi-
sade sig öfver hufvud ohågad för allt, som han
måste inhämta, utom för musik, som han icke
fick lära sig!

Det var moderns fasta beslut att icke låta
honom öda tid på något så onyttigt som musik.
Ty hon var förvissad om att musiken endast
kunde göra honom ännu odugligare och mer
bortkommen i det dagliga lifvet, än han redan
var förut, samt ännu trögare, håglösare och

ovilligare för all nyttig verksamhet. Hon förstod att han fått sin kärlek till musiken i arf efter fadern. Men just därför förstod hon också, hur mycken sorg och ofärd det arfvet förde med sig.

Musiken var det ju som under studentåren lockade herr Axelson från böcker och studier; musiken som förledde honom till de stora skulderna; musiken som hela lifvet igenom drog honom från arbete och plikter, tills slutligen hela hans familj fördes till branten af undergång.

Därför afskydde fru Axelson musiken och ville aldrig mer ens höra talas därom. Medan mannen lefde, hade hon begynt hata den med en kvinnas omätliga, lidelsefullt glödande hat mot den medtäflerska och förförerska, som hindrade henne att fullt och helt ega den ende man, hon någonsin älskade. Hon hade småningom förstått att på de själens lönlige vägar, dit musiken lockade mannen, mäktade hon icke följa honom. Med svidande, brännande saknad hade hon då känt, att hon stod utanför en helgedom, i hvilken gick ut och in och där hans väsen hade sitt djupaste fäste. Efter hans död hade hon sedan lärt sig ringakta musiken såsom en dårskap och en olycka.

Det blef hennes fasta, oryggliga beslut att sönerna icke skulle få lära sig musik. Ferdinand var icke musikalisk, men redan när Magnus icke var större, än att de små händerna jämnt och nått nådde upp till tangenterna, drogs han omotståndligt till pianot. Alla moderns förbud och bannor kunde icke hålla honom därifrån, oupphörligt smög han sig dit och lockade fram toner, som han ensam förstod och hade sin fröjd af.

När han blef litet äldre, begynte tonerna ordna sig till melodier. Främmande människor, som hörde honom, kunde icke nog förundra sig öfver att barnet lärt alltsammans på egen hand, ty någon undervisning fick han icke. Men modern lyssnade aldrig till hans musik och ville öfver hufvud taget ingenting veta däraf. Hon hade nog med att tänka på huru hon skulle göra folk af honom och få honom att lära något, hvarigenom han kunde vinna sin utkomst i världen en gång.

När allt annat arbete gick lika trögt som läsningen, följde modern slutligen det goda rådet att skicka honom till sjöss. Det brukade ju vara en utväg att sätta fart i lata pojkar. I fall Magnus komme ensam ut i världen med sina två tomma händer, skulle han nog lära sig ar-

beta, försäkrade de som gåfvo modern det kloka rådet.

Så kastades Magnus ut i lifvet. I början återvände han alltjämt till hemmet än under en, än under en annan förevändning. Han var icke nöjd, sjömansyrket var alltför tungt, han orkade icke därmed, klagade han. Men det hjälpte icke, han skickades ständigt ut igen.

Slutligen en gång blef han borta. Modern gladde sig och trodde att han tagit sitt förnuft till fånga och begynt arbeta. Men när äfven de korta, slarfviga breflapparna, som han ibland skrifvit hem, uteblefvo, visste hon icke hvar han fanns. Slutligen visste hon icke mera, om han var lefvande eller död.

Då kunde hon ingenting annat göra, än i bön vända sig till den rättfärdighetens Herre, som hjälpt henne genom lifvets sorger och svårigheter. Medan hon bad om lycka och framgång för den raske, härlige Ferdinand, blef hennes bön för den yngre sonen endast en suck af undergifvenhet. Och af fruktan för att hennes svaga, olyckliga barn kunde gå vilse på lifvets farliga stigar och blifva evigt förtappad, begynte hon slutligen bedja, att Gud ville taga honom hem till sig. Där vore han i bättre

förvar än någonstades på jorden, slutade hon alltid sin bön.

Men en dag, när modern minst väntade honom, återvände Magnus hem. Han kom modlös, eländig och sjuk. Och nu förklarade också läkaren, att han var alltför svag för det tunga sjömansyrket.

Så fick han stanna hemma och modern visste icke, hvad hon skulle taga sig till med detta sorgebarn.

Kanske hade han år ut och år in gått kvar på Bredvik. Hade gifvit en handräckning här, en annan där. Hade huggit ved, sett om hönsen och småsysslat i trädgården men plötsligt kastat allt ifrån sig för att skynda in till den stora flygeln i salongen sådana tider, då han visste att modern var ute på sin dagliga rundtur i stall och ladugård eller kring fälten. Kanske hade detta förblifvit hans lott, om icke en händelse inträffat, som med ens förändrade hans ställning.

Hans mor hade förbisett att Magnus vuxit upp till man, eller hade icke vidare tänkt därpå, förr än det en dag kom till hennes öron, att han var skulden till att den nya ladugårdspigan — hon med det glada, unga ansiktet, de skrat-

tande, bruna ögonen och de käcka, utmanande rörelserna — måste flytta, långt innan flyttningsdagen var inne.

När fru Axelson hörde detta, hade hennes ansikte blifvit så blekt, att till och med läpparna hvitnade. Hvad hon och sonen sedan talade med hvarandra, när de stängde sig inne i kontorsrummet till en uppgörelse, som varade i flere timmar, det fick ingen någonsin veta. Ty rummets dubbla dörrar hindrade också dem af tjänarna, som på tå listade sig fram öfver farstun till kontorsrummets dörr, att uppsnappa annat än ljudet af röster, som höjdes och sänktes därinnanför.

Men kort därefter flyttade Magnus öfver till Tallbacken. Det var en utgård, där en bostad iordningställdes för honom. Och det hette, att herr Magnus nu på fullt allvar och för egen räkning skulle taga ihop med jordbruket.

Det talades mycket om saken i socknen. Om han verkligen arbetade och sökte sätta sig in i sin nya verksamhet, eller om han alls fick hafva ett afgörande ord med i det som rörde utgårdens skötsel, visste ingen. Men det syntes strax, att han nu kände sig friare än förr att idka sin musik.

Den stora, präktiga flygeln stannade visserligen kvar på Bredvik, där den stod stängd och sedd med ovilliga och sneda blickar liksom en fiende af fru Axelson. Men herr Magnus hade på vinden funnit ett gammalt klaver, som skräpat där bortglömdt och förbisedt i många herrans år. Det tog han med sig till Tallbacken, och sedan han putsat och ställt det i ordning, spänt in nya strängar och stämt dem, kunde han sitta dagen lång som en förälskad vid det gamla instrumentet och smeka fram toner ur de gulnade tangenterna. Ofta buros tonerna ännu i den sena kvällen långt ut genom tystnaden och mörkret och tvungo färdemännen på vägen att stanna och lyssna. Det var det märkvärdiga med herr Magnus' musik att man måste höra på den, ehuru den ibland kunde ljuda så sorgmodig att tårarna lockades fram ur ögonen, sade folket.

Herr Magnus egde äfven flere andra instrument. Några hade han funnit, när han genomsnokat skräpkamrar och vindar, där många gamla saker förvarades sedan herr Axelsons tid. Andra hade han köpt, när han som sjöman seglade till främmande länder och folk. Han hängde upp dem allesamman som vägg-

prydnad i sitt nya hem: fioler, mandoliner, gitarrer, säckpipor och flöjter. Ibland tog han ned det ena, ibland det andra instrumentet och pröfvade att få fram toner därur.

Människorna påstodo att han drack ibland. Och det hviskades ett och annat om hans lif i öfrigt på den ensamma gården. Men tjänare och underhafvande, som alla höllo af herr Magnus, hade ingenting annat än godt att säga om honom, hur besynnerlig han än såg ut för främmande med sin långa, gängliga gestalt, sin släntande gång och sina stora, ljusblå utstående ögon, som stirrade fram ur det bleka ansiktet.

En bestämd dag i hvar månad kom fru Axelsson till Tallbacken. Hon tog storstöflar på fötterna och följde med Magnus i stall och ladugård och ut kring egorna. Och när de kommo in tillbaka, granskade hon hvarje post i räkenskapsböckerna.

II

Hvar söndag kom herr Magnus åkande till Bredvik.

Så snart middagen var äten och modern dragit sig tillbaka till sitt rum i ena ändan af den stora byggningen för att hvila efter maten, skyndade han in i salongen och slog upp den stora flygelns lock. Ur det präktiga instrumentet kunde han locka fram en helt annan musik än ur det gamla, bristfälliga klaveret. När de härliga, fylliga tonerna strömmade ut, då rätade hans krokiga gestalt upp sig, han kastade hufvudet tillbaka och blicken fick sällsam glans och glöd.

En söndagseftermiddag i skymningen, när tonerna afbröto den vanliga tystnaden och stillheten i det gamla huset, hände det att en ung flicka smög sig in i den halfmörka salongen och satte sig på en stol längst nere vid dörren. Hon satt alldeles stilla och orörlig med

händerna hopknäppta i skötet och hörde på musiken. Så snart den var slut, försvann hon åter lika ljudlöst som hon kommit.

Herr Magnus hade visserligen sett gestalten borta vid dörren. Men hans njutning att spela på den härliga flygeln var så stor att han icke kunde fästa sina tankar vid något annat, allt föreföll honom ringa och obetydligt i bredd med musiken. Först när han åter var tvungen att stänga instrumentet, därför att modern kom ut ur sitt rum, såg han sig om efter flickan vid dörren, men fann att hon var försvunnen.

Hvem var den främmande flickan, som kommit i huset? frågade han af modern.

Hon såg förvånad på honom. Det var så ovanligt att Magnus gaf akt på något; man visste aldrig, huru mycket han hörde och såg af det som skedde omkring honom.

Var det Hedda, han menade?

Han nickade: den svartklädda flickan, ja, hon som andäktigt knäppte i hop händerna och satt stilla, när hon hörde musik och som försvann, innan man visste ordet af.

Modern svarade, att Hedda var en fattig flicka, som hon tagit till hjälp i hushållet, så länge den gamla hushållerskan var sjuk. Där behöfdes

unga, starka armar, som kunde hinna med alla de eftersatta göromålen.

„Länsmanskan hade fått sig en fattig systerdotter på halsen. Hon hade kommit resande från Österbotten och en vacker dag lik en vilsen fågel slagit ned i länsmansgården. Flickan hade så godt som rymt hemifrån, emedan hennes far velat gifta bort henne med en gammal man, som hon afskydde“, berättade fru Axelson.

„Men hennes moster kunde naturligtvis inte ge henne annat än tak öfver hufvudet under några dagar, och knappt nog det, så trångt som länsmannens själfva har det med sina nio barn. När länsmanskan då hörde, att jag sökte en hushållshjälp, kom hon hit och bad mig taga Hedda . . . Och jag kan inte säga annat, än att jag varit nöjd med henne. Hon är hurtig och villig och flink på handen och foten, men häftig är hon också, det syns på ögonen; det halsstarriga, österbottniska sinnelaget sitter nog i henne, tänker jag“ . . .

Fru Axelson gick och plockade bort några vissna blad från krukväxterna i fönstren. Ehuru hennes groflemmade, högväxta gestalt med åren blifvit tung och bred, rörde hon sig ännu raskt och liffullt. Hennes stora anletsdrag, som all-

tid saknat ungdomens behag, hade af åldern fått dess vördnadsbjudande prägel, förhöjd och förskönad af det vågiga hårets vackert glänsande silfverfärg. Bredviksfrun hade blifvit vackrare med åren, sade människorna.

Herr Magnus sporde intet vidare om den främmande flickan. Förmodligen glömde han henne strax igen, såsom hans vana var med det som omgaf honom.

Efter en stund reste han hem. Ty han fick icke spela mer den eftermiddagen; så snart modern var inne, kunde han aldrig slå an en ton. Hon ville alltjämt lika litet som förr veta af hans musik, talade aldrig om den och låtsade, som om den rakt icke funnits.

När Magnus rest, satte modern sig ned och skref till den äldre sonen, doktor Ferdinand. Hvarhelst han än färdades i den vida världen, skref hon osvikligt hvarje söndagsafton till honom. Hennes bref voro icke långa, men de innehöllo en klart affattad redogörelse för allt som under veckans lopp skett på Bredvik. Hon ville att han sålunda år efter år skulle följa med huru allt utvecklades och förkofrades där hemma, ty det var ju han som en gång efter henne skulle taga hand om det alltsammans.

När brevet var färdigt och ordentligt inlagdt i sitt kuvert för att tidigt följande morgon lämnas på postkontoret af mjölkbudet, som reste till kyrkbyn, tog fru Axelson ur den gamla mahognysekretären med de blanka beslagen fram brefven, som doktor Ferdinand skrivit till henne.

Brefven, som lågo buntade och ordnade i följd efter år och datum, voro de stora upplevelsorna i hennes enformigt ensamma lif. De gömde spännande äfventyr och sällsamma tilldragelser, de gömde nya tankar, unga känslor och friska förhoppningar.

Så snart fru Axelson försjönk i läsningen af dessa många gånger omlästa kära bref, fördes hon bort från tid och rum. Tillsammans med sonen genomvandrade hon fjärran, underbara länder och lärde känna sällsamma, främmande folk. Årens börda och tidens framfart glömdes. Ungdomens heta åtrå efter äfventyret steg upp i henne och hennes fasta tro på framtiden var ungdomens oryggliga tro på livets outtömliga lyckomöjligheter. Men all lycka, all ära, all framgång, hon drömde om, tillföll honom, som var henne kärare än allt annat i världen.

I bland kunde det hända, att hon erfor ett omotståndligt behof att meddela någon sina tan-

kar och förhoppningar. Hon hade försökt tala med Magnus om broderns resor och forskningar. Men Magnus' ansikte fick strax ett plågad och förgrämdt uttryck. Kanske erinrade han sig de lidanden och svårigheter, han själf utstått den tiden han som sjöman seglade till främmande länder och folk. Eller kanske var det afunden, som steg upp hos honom mot den rikt begåfvade äldre brodern. Modern slutade snart att för honom omtala hvad Ferdinand skref. Hon valde sig i stället en annan åhörare, som skänkte sin hela oförställda beundran åt allt som rörde doktor Ferdinand. Det var den gamla hushållerskan på Bredvik.

Sedan fru Axelson brutit, läst och begrundat det nya bref, hon funnit i postväskan, ropades alltid jungfru Lotta in.

Hvadhelst Lotta då hade för händer lämnades strax. Hon slängde af sig det stora hushållsförklädet, slätade ut rynkorna på den rutiga bomullskjolen och förde handen några tag öfver det slätt nedkammade håret med dess hårdt tilldragna i en rundel i nacken hopsurrade fläta. När hon sedan kom in, satte hon sig respektfullt bara på halfva stolsitsen och hörde andäktigt med hopknäppta händer på

hvad matmodern läste upp ur doktor Ferdinands bref.

Jungfru Lotta hade växt upp på Bredvik. När ställets unga härskarinna för trettio år sedan trädde i brudstol och måste öfvertaga vården om hus och hem, blef Lotta anställd som hushållshjälp.

Det gick lätt att vara hushållerska i ett hem, där allt fanns i öfverflöd. Det skänkte också personligt anseende att tjäna i ett så stort, pråktigt och rikt hus. Kom jungfru Lotta i något ärende till prostgården eller någon annan herrgård i socknen, bjöds hon alltid in att prata och dricka kaffe med herrskapet i matsalen. Man visade Bredvikshushållerskan aktning och uppmärksamhet allestädes.

Men när efter herr Axelsons död den svåra tiden bröt in öfver Bredvik, fick jungfru Lotta riktigt visa, hvad hon dugde till.

Hon var af naturen hushållsaktig och miss-tänksam och tillät sig för egen del aldrig några onödiga utgifter. Denna sparsamhetsdrift utvecklade hon på ett storartadt sätt till husets bästa. Hon blef lik en gammal gårdvar, som tyckes sofva endast med ett öga och ännu i sömnen håller reda på allt som försiggår om-

kring honom. Sådan oärlighet och orättrådighet, som undgick matmoderns vetskap, uppsårades osvikligt af jungfru Lotta. Det blef för henne icke blott en helig plikt utan ock en stor tillfredsställelse och njutning att hålla reda på allt och alla. Unga, lättsinniga och tanklösa tjänarinnor hade ingen klarsyntare och obarmhärtigare vedersakare än jungfru Lotta, som med åren blef allt strängare och mera fordrande. Ty hon visste att ungdomen till sin natur var ond och år efter år blef mer fördärfvad och tygellös.

Under årens gång hade så småningom en icke obetydlig del af makten och bestämmanderätten glidit öfver till jungfru Lotta. Trots ödmjuka miner och en viss stillsam undergifvenhet i sättet var hon i själfva verket den enda, som vågade motsäga fru Axelson. Två röda fläckar på fru Axelsons kinder vittnade vid sådana tillfällen om att en strid utkämpats mellan två starka viljor men voro intet osvikligt tecken på att matmodern i själfva verket afgått med segern.

I jungfru Lottas ansikte med de små, stikkande, nöthbruna ögonen och den fast slutna munnen med de smala läpparna syntes aldrig ett

spår af segerglädje. Hon kände sin ställning som tjänare, annat kunde icke sägas om henne.

Men efter en sådan kraftmätning blef hennes sätt högtidligare och hufvudets hållning mer än någonsin lik fru Axelsons. Under årens lopp hade hon på ett förvånande sätt tilllegnat sig sin matmors sätt och later. Där var samma raka hållning på jungfru Lottas lilla runda figur, samma litet långsamma tal och låga tonfall i hennes röst. Och när hon öppnade dörren för de få gäster, som numera besökte Bredvik, skedde det lika stelt höfligt och sirligt, som de sedan emottogos af frun själf i salongen. Medvetandet af att höra hemma i socknens största och rikaste gård gaf jungfru Lotta den myndighet och breda trygghet, som blef orsaken till folkets påstående att „jungfru Lotta var mycket högmodigare än herrskapet“.

„Kommer inte doktorn snart hem?“ frågade jungfru Lotta osvikligt, hvar gång fru Axelson slutade uppläsningen af doktor Ferdinands bref.

Men frun skakade alltid afvärjande på hufvudet. Doktorn skref ingenting om den saken, svarade hon allvarsamt och högtidligt. Han hade ännu mycket att studera och utforska

därborta. Det skulle säkert dröja länge, innan de finge vänta honom hem.

För jungfru Lottas enkla, praktiska förstånd var detta ändlösa forskande och studerande något ofattbart. Hvertill tjänade ett sådant ständigt läsande, skrivande, resande, farande och bråkande för en man, som redan var den lärdeste och klokaste mannen på jorden? Kunde icke doktor Ferdinand komma hem en gång och hvila sig efter allt arbete och all möda? Kunde han icke i ro slå sig ned hemma, gifta sig med en vacker och fin flicka och njuta af sin lärdom och alla rikedomar, som samlats på Bredvik?

Sedan åren gjort fru Axelson tung och ovig, hade jungfru Lotta öfvertagit äfven kammarjungfruns värf. Den slarfviga „inflickan“ kunde omöjligt göra frun i lag, vidhöll Lotta med svartsjuk envishet, ehuru inflickorna växlade. När Lotta hjälpte sin matmor med hennes toalett för natten, kretsade de båda gamla kvinnornas tankar och tal ständigt kring doktor Ferdinand. Det fanns ingen så vacker och rask, ingen så klok och god som han. För honom kunde ingen framgång tänkas för stor, ingen äreplats för hög, därom voro de alltid ense.

När Lotta nigande sagt godnatt och gått, slog den gamla frun upp sin bibel och läste ett kapitel därur, innan hon gick till sängs. Läsningen skänkte henne den trygga vissheten att den Gud, hon fruktade och älskade, straffade det onda och lönade det goda. Efter läsningen böjde hon ned hufvudet och uppsände sin bön till rättfärdighetens herre.

För den älskade sonen borta i det främmande landet bad hon om all lycka och framgång, som blifvit den trogne, redlige arbetaren utlovade. Men för sitt sorgebarn, hvars lif dag efter dag onyttigt förspilldes, kunde hon icke bedja om någon framtid. Den tiden, hon fruktat för att Magnus skulle gå förlorad där ute i det stormiga lifvet, hade hon bedt, att Herren skulle taga honom hem till sig. Sedan dess var hennes bön för honom endast en suck, hvarigenom hon lämnade honom i den Allsmäktiges hand.

III

I forna tider hade trädgården varit Bredviksegarnas stolthet och ögonfägnad. Såsom allt annat hade den ursprungligen blifvit anlagd i stor stil, när en af fru Axelsons förfäder, som varit kammarherre hos Gustaf III, tog den stora egendomen i besittning. Den hade blifvit planlagd med klippta häckar och bersåer, breda, sandade gångar, välvårdade gräsmattor, präktiga blomsterrabatter och sirliga springbrunnar efter de stora, lysande förebilderna i Versailles och Drottningholm.

Men småningom hade den likasom allt annat fått förfalla, emedan det blef för dyrt att underhålla denna prakt och ståt. Gångarna grodde igen, de klippta häckarna sköto vanvördigt ut grenar, blad och blommor åt alla håll och kanter, och manshög hvit hundflock jämte stora kolonier af grågröna kardborrar och ettriga brännässlor slogo de fordom välskötta gräsmattorna under sig. Och som ett minne af en ord-

nad blomsterodling täflade otuktade grupper af förvildade rosor, aklejur, riddarsporrar och brustna hjärtan att i blomningstiden breda ut sin härlighet och drogo sina lysande färgstrimmor genom snår af yppig grönska. Den gamla praktträdgården stod öfvergifven och onyttig, grönskande och blommande endast för sig själf, ty sällan hände det att någon människa numera satte sin fot i den.

Köksträdgården hade däremot bättre hållits vid makt. Visserligen fick en mycket stor del däraf småningom öfvergå till potatisland, men morötterna, persiljan, gurkorna, sockerärterna och skärbönorna hade sitt en gång för alla bestämda område och kunde som rättmätig lön för beskattningen räkna på skötsel och vattning. Goda fruktår stodo de gamla äppelträden med grenarna dignande under lysande öfverflöd. Visserligen hade frukten med åren försämrats och urartat men kunde ännu vara god nog till att på torget i staden utbytas mot klingande mynt, och den allra sämsta dugde i alla fall åt svinen.

En vacker höstdag, när naturen samlade allt som fanns kvar af sol, värme och fägring och slösande gaf ut det liksom för att inbilla människorna, att hösten var en långt vackrare års-

tid än både vår och sommar, gick Hedda med en korg på armen ned i trädgården.

All frukt var ännu icke fullmogen men måste i alla fall tagas ned, hade fru Axelson befallt. Ty under de mörknande nätterna kommo äppeltjufvarna i farten, och den som icke i tid bär-gade in sin skörd, hade rätt som det var icke ens ett kart i behåll.

Under träden stod en stege för att Hedda skulle nå upp till frukten. Liten och lätt rörde hon sig snabb som en fågel uppför stegen och ned igen. Så snart hon plockat sin korg full, tömde hon innehållet i den stora klädkorgen, som stod i gräset under träden. Den bästa frukten, som skulle sparas till vintern, fick icke skakas ned för att ej blifva stött och fläckig.

Medan hon höll på med äppelskörden, sjöng hon. Det var bara små konstlösa visor, hon sjöng. Hon hade aldrig lärt sig sjunga, men naturen hade skänkt henne en klar röst och ett fint öra, så att hon alltid sjöng rent och äfven strax kunde höra, när en ton var falsk.

Hennes visor voro vanligtvis hurtiga och glada, men denna dag gingo, trots det strålande höst-vädret, idel vemodiga eller sorgliga sånger öfver hennes läppar.

Aldrig hade hon känt sig mer bedröfvad, ensam och öfvergifven än den dagen. Hela morgonen hade den gamla hushållerskan trätt och gnatat. Ingenting, som Hedda gjorde, var henne i lag. Hedda kunde ingenting och dugde till intet, hon gjorde icke ens skäl för saltet i maten, som hon åt, och finge gärna gå så långt vägen räckte, hade jungfru Lotta sagt, under det hon välsignade sig öfver tidens ondska och ungdomens trots och olydnad.

I trädgården slapp Hedda visserligen bannorna och de stygga orden. Men hon kände sig där ändå mera sorgsen och ensam, när hon begynte tänka på huru hon och småsyskonen om hösten brukade plocka ned äpplena från träden kring hennes fars hus där borta i den lilla kuststaden. Det var glädje och fest för barnen med prat och skratt, skrik och rop. Den minsta lille, som ännu icke kunde gå i fjol, hade suttit på en schal under träden och skrattat högt af fröjd, när han rullade de granna äpplena af och an. — Vid tanken på småsyskonen kände Hedda ensamheten dubbelt tyngre och svårare att bära.

För att slå bort bedröfvelsen, stämde hon upp sina visor. Men eftersom hjärtat var tungt, blef sången sorgsen. Slutligen hade hon lust

till ingenting annat än sätta sig ned i gräset, draga förklädet öfver hufvudet och gråta öfver allt sorgligt i världen.

Just när hon ville sätta sitt uppsåt i verket, fick hon se någon komma gående genom den igenvuxna trädgården. Hon blef stående på stegen och såg den kommande öppna grinden till fruktträdgården, stanna och kasta en blick omkring sig och sedan vandra ned för den fordom breda sandgången, där gräset frodades i stora, ojämna, gröna fläckar.

På den släntrande gången kände hon igen herr Magnus. Han såg högst besynnerlig ut i de grå lärftskläderna, som hängde likt säckar kring hans långa, gängliga gestalt. Ur en liten pipa, som han höll mellan läpparna, sände han ut rökskyar, hvilkas flykt han följde med ögonen, men tycktes eljes icke gifva akt på något.

Hon blef litet häpen, när hon plötsligt såg honom slå in på den smala, igengrodda gångstigen, som från köksträdgården ledde rakt mot äppelträden.

Hon hade aldrig talat med herr Magnus. Sedan den gången, hon smällde honom på fingrarna, när han i skymningen i farstun försökte slå armen om hennes lif, hade hon gått ur vägen

för honom. Och sedan dess hade hon också på söndagseftermiddagarna bara hört på hans musik ute i farstun.

Hon såg honom sätta sig på en gammal, half-murken bänk invid en syrenhäck. Han hälsade icke: kanske hade han icke sett henne, eller kanske var han högmodig af sig. Men plötsligt fäste han ögonen vid henne, som ännu stod kvar på stegen, och anmärkte, att det tycktes blifva ett godt fruktår.

Sedan tystnade han åter, sög en lång rök ur pipan, blickade upp mot den genomskinligt klara, blå hösthimmelen och suckade.

Den djupa sucken kom så oväntad, att Hedda icke kunde låta bli att fråga, om något felades honom? Var han sjuk?

Herr Magnus spratt till och såg förvånad på henne. — „Sjuk! Nej!“ Hvarför frågade hon det?

Emedan han suckade.

Han såg ännu mera bortkommen ut än vanligt. — Suckade han? Det visste han icke själf utaf. Nå, kanske var det en vana, han tagit sig i ensamheten.

Hedda kände sig också mycket ensam, men hon suckade icke för den skull, sade hon öfver-

modigt och tycktes alldeles glömt, att hon nyss ingen högre önskan haft än att sätta sig ned och gråta.

När herr Magnus satt tyst, frågade hon om en stund nyfiket:

„Bor herr Magnus ensam därborta?“ Hon gjorde en rörelse med hufvudet mot det hållet, där hon antog att utgården fanns.

Han nickade jakande och svarade: „jag är ensam öfverallt“.

„Men jag är inte van vid ensamhet och tystnad“, sade Hedda ifrigt. „Hemma är vi sju syskon. Jag har en liten syster och fem vilda bröder. Pojkar är alltid bråkiga och vilda“, anmärkte hon med snusförnuftig äldsta-systers-min, medan tonfallet förrådde hennes starka längtan efter de ostyriga gossarna. — „I trädgården har vi fem äppelträd. När frukten tas ned, stormar barnen träden . . . då går där lustigt till, må ni tro.“

Hon fortfor att berätta om sina syskon och om lifvet i den lilla kuststaden. Hur hon alltid gaf akt på vädret, emedan hennes far var sjöman. Hur hemskt det kändes, när höststormen tjöt och rasade, hur dödt och kallt, när isen lade sig, men hur öfver all beskrifning härligt

där blef, när hafvet kastade isen af och lyste blått i solskenet. — Medan hon talade, såg hon allt för sig mycket vackrare, än hon någonsin förr vetat att det var.

Hon berättade för sitt eget nöjes skull, ja, slutligen hade hon nästan glömt herr Magnus. Då föll hennes blick händelsevis på honom och hon tystnade plötsligt, när hon varnade det lyssnande uttrycket i hans uppåtvända ansikte. Det hade icke sin vanliga slöa och frånvarande min: hon öfverraskades af huru vackra i själfva verket hans ögon voro. Hon skyndade att tömma förklädet, som hon plockat öfverfullt med äpplen, under det hon talade.

„Hvarför stannade ni inte kvar i ert hem, där det var bra och roligt?“ frågade han allvarsamt.

„Det kunde jag inte“, svarade hon häftigt.

„Var det därför, att de ville gifta bort er med en man, som var gammal och som ni inte tyckte om?“ frågade han ånyo.

Hon blef alldeles blek af vrede. Med hvilken rätt lade han sig i hennes angelägenheter? Kanske ämnade han blifva oförskämd igen. — „Ja“, svarade hon kort och spotskt, i det hon ånyo gick uppför stegen och ruskade om en

gren så häftigt, att äpplena dansade ned kring herr Magnus och ett af dem slog honom på den långa näsan.

Då brast Hedda i skratt: han såg så hjälplöst löjlig ut, där han satt och gned sin stora näsa med en anmärkning om att ett slag på näsan gjorde mycket ondt. Och när han förbryllad såg upp mot träden för att utforska hvarifrån stöten kommit, skrattade Hedda ännu mer. Då begrep han att det var hon, som spelat honom detta spratt, och sade med ett sorgset uttryck i blicken: „och jag som trodde att ni var snällare och bättre än de andra“.

Skrattet tystnade plötsligt. Hon förstod af blicken och tonfallet, att han ofta blifvit utsatt för människornas spott och hån, och att detta kanske var en orsak till hans slapphet och liknöjdhet. Kanske hörde han till dem som icke voro i stånd att värja sig mot åtlöje och elakhet.

En stund plockade hon ned sina äpplen under tystnad. Ibland såg hon i smyg mellan grenarna på herr Magnus och önskade att han skulle gå sin väg. Men det tycktes icke vara hans afsikt, lika litet som det föll honom in att erbjuda henne hjälp vid äppelnedtagningen. Han satt kvar på bänken och blåste röken ur pipan i stora moln

eller i konstfärdiga ringar, som han gjorde sig mycken möda med att utforma, innan de nästa ögonblick sletos sönder och bortfördes af vinden.

Den gnista af medlidande, hans ord blåst upp hos Hedda, slocknade åter, när hon såg den slappa hållningen och det likgiltiga ansiktsuttrycket. Han var i alla fall en högst obehaglig karl; trög och lat och dum var han, harmades hon i sitt unga, lifliga sinne.

När hon åter gick fram och tömde förklädets innehåll i den stora korgen, hörde hon honom plötsligt utbrista:

„Jag kände en gång en flicka, som var lik er.“

Nej, han var verkligen för besynnerlig! Hedda hade redan trott att han slumrat in, där han satt på bänken.

„Hon var liten och mörk som ni . . . hon var lätt och snabb i sina rörelser som en fågel . . . hon hade små händer och fötter, precis som ni“, fortfor han.

„Hvar fanns den flickan?“ sporde Hedda nyfiskt.

„I en hamnstad i Spanien . . . det var den tiden jag skulle bli sjöman“, berättade han på sitt långsamma vis. — „En gång, när jag hade en fridag och rodde i land med några kamrater,

fick jag se henne komma bärande en stor, tung vattenkruka och erbjöd mig att hjälpa. Karlarna i Spanien anse vattenbärandet för en skam och låta kvinnorna sköta den saken. Sedan gick jag till samma ställe, hvar gång jag var i land, och träffade henne alltid där.“

Hedda stod och såg på honom. Det föreföll, som om han haft svårt att finna ord för hvad han ville säga, lik en som sällan meddelar sig med andra. Men hon var så nyfiken och rädd för att han skulle upphöra, innan hon fått höra historien till slut, att hon skyndsamt frågade, när han ett ögonblick tystnade:

„Gick ni ofta i land?“

„Ja, mest alla dagar.“ — Han småskrattade med knipslug min såsom åt en för hela världen uppenbar hemlighet. — „Vår kapten hade gått och blifvit öfver ögon och öron kär i en vacker och stolt spanjorska. Därför skulle han jämnt i land och jag kommenderades att ro honom.“

„Nå, det var ni naturligtvis glad öfver, ni var ju också kär“, gäckades Hedda.

„Ja“, medgaf han. „Jag kunde ha burit henne på mina händer och arbetat för henne, så att hon aldrig mer behöft bära den tunga vattenkrukan. En gång föreslog jag henne att fly

med mig till Amerika. Jag hade en liten summa pengar, som jag lagt tillsammans af hvad mor skickat, när jag en lång tid blef liggande sjuk i en engelsk hamn och sjömansprästen där skref hem till mor. Pengarna förslog till biljetter för oss båda, och dessutom hade jag sparat af min lön så mycket att vi icke behöft lida någon nöd i Amerika den första tiden.“

„Nå!“ utbrast Hedda i stor spänning, när han åter tystnade. Hennes ögon voro uppspärrade af förvåning. Aldrig hade hon kunnat tro herr Magnus ega så mycken viljekraft och beslutsamhet som att fly med en vacker spanjorska till Amerika.

„Nå, rymde ni också?“ upprepade hon otåligt.

„Nej“, svarade han, „i sista stunden ångrade hon sig och ändrade tankar, som kvinnor brukar göra . . . Hon kunde inte öfverge sina föräldrar och syskon och sitt land, påstod hon . . . Men där fanns en lång, svartmuskig räkel till karl, som folket påstod att hon varit förlofvad med ända sedan barndomen. Jag såg henne bara en gång därefter, och då var hon i sällskap med José. Sedan seglade vi . . .“

„Hedda! Hedda!“ hördes jungfru Lottas otåliga röst, „blir du aldrig färdig med arbetet, Hedda?“

Den blårutiga bomullsschaletten skymtade fram bakom grinden.

Hedda var med två språng tillbaka till äppelkorgen och uppför stegen. Mellan grenarna kunde hon se jungfru Lotta komma ovigt och vaggande på giktstyfva ben ned för stora trädgårdsgången. Hedda måste le. Hennes fiende såg omotståndligt komisk ut. Jungfru Lottas bemödanden att till sätt och skick efterlikna fru Axelson hade utmynnat i en skrytsamt löjlig vrångbild af hennes respektingifvande matmor.

När Hedda kastade en blick öfver till herr Magnus, fann hon bänken tom. Hon fångade en sista skymt af hans ljusa lärftsrock bakom den höga, utvuxna syrenhäcken och kände en svag lukt af tobaksrök, som vinden förde med sig. Hon hörde prassel af löf och kvistar, som skötos åt sidan, samt ljudet af steg på gångens grus. Och åter log hon och tänkte, att herr Magnus bestämdt icke var så dum som han såg ut och som människorna sade honom vara, Han var klok, som gick ur vägen för jungfru Lottas misstänksamma blickar och skarpa tunga.

Det tog sin rundliga tid, innan hushållerskan omsider pustande och andfådd stannade under

äppelträden. Ledd af någon instinktlik aning om att allt nog icke förhöll sig så som det såg ut, och att Heddas flit endast var ett bedrägligt sken på ytan, kastade hon en rannsakande blick omkring sig. Bakom ungdomens görande och låtande spårade hon alltid svek och list. Men eftersom hon slutligen måste förlita sig på sina egna ögons och örons vittnesbörd, anmärkte hon med en ogillande blick på korgarnas innehåll, att man förr hunnit med ofantligt mycket arbete. I jungfru Lottas ungdom hade man arbetat tiofaldt mer, och aldrig hade något lämnats halfgjordt.

Men nu fick resten af frukten hänga kvar till morgondagen, bestämde jungfru Lotta. Hedda måste in och grädda plättar. Det skulle bli plättar till middagen, hade fru Axelson sagt. Herr Magnus hade kommit, och dessutom väntades forstmästaren, som skulle ordna den stora skogsafverkningen. Jungfru Lotta hoppades innerligt, att han skulle vara en äldre, stadgad man, ty med unga karlar blef det idel vidlyftigheter, trassel, bråk och ledsamheter för den som måste hålla styr på en hop unga flicksnärter.

Ja, ifall äpplena stulos bort under natten, fick Hedda stå till svars för fru Axelson. Hvarför

hade hon icke skyndat sig? Eller kanske hade hon letat fyrväppling i gräset, som flickor brukade i stället för att arbeta, gnatade jungfru Lotta, när hon fattade i handtaget på den stora äppelkorgen och hjälpte Hedda att bära in den. — —

Efter middagen gick forstmästaren, som tvärt emot jungfru Lottas förhoppningar var en mycket ung man i en ytterst vårdad dräkt, med ett par kokett uppåtvridna mustascher och ett par nyfikna ögon, ut för att se sig litet omkring, sedan han förgäfves sökt inleda ett samtal med herr Magnus om sällskapslifvet i socknen. Fru Axelson hade som vanligt dragit sig in i sitt rum. Och herr Magnus skyndade, med en suck af lättnad öfver att han blifvit den besvärliga gästen kvitt, till flygeln för att spela så länge modern sof.

Hösteftermiddagens tidigt fallande skymning gjorde honom intet förfång. Han ville aldrig hafva lampan tänd, när han satt vid pianot, ty han spelade ju icke efter noter.

Medan han njöt af att kalla tonerna fram ur det härliga instrumentet, vande sig hans ögon vid mörkret och han varnade, att skuggan borta i kakelungsvrån tätnade och svartnade. När

den därjämte fick lif och rörde sig, förstod han att Hedda hade uppsökt den plats, där han sett henne första gången, men där hon icke mera syntes till sedan den dagen, han i farstun räckte ut handen för att fånga henne i förbifarten.

Strax blefvo tonerna som af sig själfva gladare och hurtigare. Där hördes ljudet af dansande barnfötter, af muntra, unga röster, af klingande, sorglöst skratt. Och när de upphörde, skedde det med en hemlighetsfull hviskning om ljusa aningar och drömmar.

Så snart musiken tystnade, miste skuggan i kakelugnsvrån allt lif. När jungfru Lotta kom in och tände brasan för att rummet skulle vara varmt, när fru Axelson vaknade och kom ut, kunde herr Magnus vid det första svaga skenet, som sköt ut öfver golfvet, se att vrån var tom, och det bekräftades äfven, då den tända lampan blef inburen. Af Hedda syntes lika litet något spår, som något ljud af hans musik mera hördes. Alltsammans blef likt en fladdrande lek af skuggor och toner.

Fru Axelson meddelade sonen planen om den stora skogsafverkningen. Där hade på Bredvik upptäckts en del skog, som ingen yxa i manna-

minne rört vid. Den hade fått stå ostörd och bara växa, emedan ingen vetat af att den funnits till. Hvilka oanade rikedomar, som gömdes däri, kunde ännu icke med säkerhet uppgifvas. Så snart det dyrbara fyndet blifvit gjordt, hade spekulanter trädt fram och nämnt summor med så många siffror i rad att fru Axelson häpnade. Men hon hade genom dyrköpt erfarenhet lärt förtänksamhet och misstro mot människorna. När rikedomen måhända stod på tröskeln till hennes hus såsom den goda och trogna tjänarens lön för lifvets arbete och möda, ville hon minsann icke låta draga sig vid näsan af första, bästa stockjunkare, som trädde fram med pengar i näfven, hade hon förklarat och kallat dit forstmästaren för att räkna skogen.

När forstmästaren återvände från sin promenad, talade han och fru Axelson om huru arbetet skulle ordnas. Hedda kom in och bjöd omkring eftermiddagskaffet på en bricka. Det blef ett uppehåll i rådplägningen, och den unge forstmästarens ögon tindrade af nyfiket intresse, när de följde flickans raska, smidiga rörelser. Men herr Magnus fick en butter, uttråkad min och dolde icke, att forstmästaren på det högsta misshagade honom.

Han sade till, att hans häst skulle spännas för och reste hem. Skogsaffären intresserade honom icke; han visste att modern i alla fall skulle ordna den efter sitt hufvud.

IV

S måningom skred hösten framåt. Morgnarna blefvo frostiga och kalla, dagarna grå och sollösa, kvällarna långa och mörka. Och det var ännu tystare och stillare i huset än eljes, sedan höstsysslorna blifvit undangjorda.

En sådan kall senhöstmorgon, när alla träd stodo risiga och löflösa, när gräset låg vissnadt och gult utefter marken och regnvattnet i hjulspåren på landsvägen under nätterna frös till is, som knastrade och splittrades, så snart en fot trampade därpå, förde budet, som i något ärende varit till järnvägsstationen, ett bref med hem till Bredvik.

Eljes kommo brefven med utländsk poststämpel alltid på kvällarna i postväskan. Men förmodligen hade detta bref blifvit liggande kvar någonstades. Och när det därför icke följt med i väskan föregående afton, hade postfröken stuckit det till Bredviksdrängen, som hon såg nere vid stationen.

Medan fru Axelson läste det, klarnade hennes ansikte upp, liksom solen genombryter en grå töckenslöja, ifall en frisk vind blåser bort molnen. Och när läsningen var slut, strålade det allvarsamma, gamla ansiktet föryngradt och förskönadt af glädje och hopp.

Jungfru Lotta! Jungfru Lotta!

Hon måste in. Fru Axelson måste tala om sin fröjd. — Doktor Ferdinand skref, att han skulle komma hem till julen.

Han längtade hem för att fira julen hemma. Allt skulle vara precis som förr, när han var barn. Brasan skulle flamma i den gammaldags stora kakelugnen, när han trädde in, och grenljusen skulle brinna på bordet, som dignade under öfverflödet af mat och dryck. Där skulle finnas vörtbröd, sirapspepparkakor och julkusar med russin i magen. Där skulle finnas brunstekt skinka med den röda pappersrosen kring benet. Där skulle finnas hvit gröt och starkt fraggande och skummande julöl i den gamla, tunga silfverkannan, skref han.

Och liksom förr ville han bo i vindsvåningen i gafvelrummet, som varit gossarnas rum, där den stora hängbjörken sträckte grenarna ända fram till fönstret. Han mindes alltid sin björk,

hur vacker den var, när våren kransade den med vajande, guldbruna hängen och spann löfverket som en skir, grönskimrande slöja öfver det smidiga riset. När sommarn kom, tätade slöjan till en lummig grön krona, som lät skiftande skuggor dansa öfver rummets väggar, så snart vinden rörde om grenarna därute. I höstsolskenet lyste bladen som glimmande guld, och alla som gingo under trädet skeno liksom förgyllda. Men allra fagrast blef björken om vintern. Lik ett drömträd stod den rimfrosthöljd i matt vintersolsken mot den bleckblå himlen eller i det kalla månljuset i gnistrande prakt mot rymdens mörker, medan skuggan lång och fantastisk blånade öfver markens hvita snö. År för år hade den växt allt högre och präktigare och blifvit liksom en förtrogen vän. Vare sig den vajade och susade i grön sommardräkt eller gnistrade i hvit vinterskrud, hade den fått gömma hans unga sinnes tusen stämningar och ungdomsdrömmar utan tal, skref doktor Ferdinand.

Nu längtade han efter sin hembjörk liksom efter allt annat i hemmet. Och mest af allt längtade han efter sin mor, från hvilken han så länge varit skild.

Fru Axelsons stämman darrade, när hon läste upp slutet af brevet. Jungfru Lotta for med schallettsnibben öfver ögonen och påstod, att ingen i världen kunde skrifva så vackert som doktor Ferdinand. Allting var precis så som han beskref det. Det märkvärdiga var bara, att man icke kom att tänka på allt det vackra, innan han utlade och förklarade saken.

Naturligtvis finge Ferdinand göra som han ville och sitta och arbeta i gafvelrummet åt den sidan, där björken stod. Men om dörren som därifrån ledde till det största af de forna gästrummen öppnades, skulle det stora, präktiga gästrummet med den gammaldags sparlakansängen blifva ett ypperligt sofrum. — Fru Axelson och jungfru Lotta öfvervägde och uttänkte allt så noggrant, som om det gällt att ännu samma afton taga emot den kärkomna, långväga gästen.

Rådplägningsen afbröts af att fogden kom in för att tala om dagsverkerna och anföra klagomål mot en statkarl.

Fogden, som i tjugu år tjänat fru Axelson, stod lika nitiskt på husets bästa som jungfru Lotta och hade liksom hon under årens lopp blifvit en makt att räkna med. Mellan dessa

två rivaliserande makter stod en aldrig upphörande kamp, som vanligtvis fördes ordlös genom gärningar, utom när fogdens eldfångda hustru kastade sig in i striden och såsom hjälp åt den något långsamme och trögtänkte mannen lät tungan löpa, ehuru hon oftast besegrad fick draga sig tillbaka.

När fogden framfört sitt ärende, stod han fortfarande kvar och tummade tveksamt sin mössa, som om han haft något att tillägga men icke vetat huru han borde komma fram därmed.

„Har Rönqvist något mera att säga?“ frågade frun och såg upp från böckerna, i det hon noggrant torkade af pennan på den svart-och-röda penntorkaren, som liknade en boll.

Karlen skrapade sig villrådig bakom örat. Det var så att . . . att frun igår befallt honom taga hem unghästarna från utgård. Han hade också gjort det men . . . men Svarten var icke med.

Hvarför hade han lämnat Svarten kvar? Alla skulle de ju tagas hem, anmärkte fru Axelson missnöjd. Hon var icke van att behöfva upprepa en befallning två gånger.

„Svarten fanns inte där . . . inte på Tallbacken“, svarade karlen dröjande.

„Svarten . . . inte där . . . ?“ utbrast frun bestört. Hvad ville det säga?

Unghästarna voro fru Axelsons stolthet och ögonfägnad. Hon höll af alla sina djur ända ned till kycklingarna och ankungarna och hade sin glädje åt att se dem växa och förökas, men hästarna voro i alla fall de förklarade gunstlingarna. Ännu på gamla dagar körde hon gärna själf och tyglade med van och säker hand sina hästar. Stalldrängen kunde aldrig räkna på något öfverseende, ifall han slarfvade i tjäns-ten.

„Hvar är Svarten?“ frågade hon än en gång.

„Herr Magnus har . . . har sålt . . . honom“, kom det långsamma svaret.

„Sålt?“ upprepade hon, som om hon icke förstått eller trott sig höra orätt.

„Ja-a, sålt“, bekräftade fogden. „Herr Magnus hade där ett nytt piano, som han sade, att han köpt för pengarna.“

Fru Axelson knep hårdt ihop läpparna, så att de hvitnade och det allvarliga ansiktet blef mycket blekt. Men hon sade intet annat än att karlen, som fortfarande stod kvar, kunde gå.

Om en stund lät hon spänna för och åkte själf till utgården. — — —

Hösteftermiddagen skymde redan, när hon återvände. Luften kändes råkall och fuktig och blåsten, som hven öfver de vissnade, brungrå fälten, trängde genom märg och ben. Fru Axelson satt och längtade att få komma hem under tak samt att få värma sig vid en flammande brasa och en kopp rykande kaffe.

Det första hon gjorde vid hemkomsten var att säga till om både brasa och kaffe.

Hedda skyndade in med en börda ved, föll på knä framför kakelugnen och började rada in klabbarna. Fru Axelson, som trött satt sig ned i den stora länstolen, följde med ögonen flickans raska rörelser, när hon slet af den hvita näfvern och omsorgsfullt stack in den här och där mellan veden.

„Du förstår dig riktigt på hur en brasa ska tändas, ser jag“, sade fru Axelson gillande. „Det begriper minsann inte hvem som helst. När en slarfvig piga tänder på en näfverbit och slänger den in i kakelugnen, tror hon att allt är färdigt. Men det blir ingen brasa, som sprakar och flammar och skänker värme och trefnad. Det blir en eländig och tynande eld, som ryker och hvart ögonblick hotar att slockna, i synnerhet om veden inte är riktigt torr.“

„Nå, din brasa brinner ypperligt“, berömde fru Axelson, i det hon böjde sig framåt och sträckte mot elden de valna händerna, som hon långsamt gned mot hvarandra.

Hedda, som ännu låg på knä framför kakelugnen, vände sig om och såg upp mot det gamla, fårade ansiktet med de stora, allvarliga dragen. Beröm af fru Axelson, det betydde något! Det gafs icke alla dagar.

Hedda var mera rädd för ett ogillande ord af henne än för alla bannorna af jungfru Lotta, hvars ständiga smågnat var likt ett gråkallt duggregn, som förde med sig en ihållande känsla af vantrefnad, men som glömdes i samma ögonblick, man kommit i skydd därför. Beröm och klander voro eljes lika sällsynta ur fru Axelsons mun. Allt i huset gick som det skulle, utan att ord vidare behöfde spillas därpå.

Ibland erfor Hedda ett lidelsefullt starkt begär att hålla af någon och hafva någon att slösa uppmärksamhet och småtjänster uppå. När den svidande saknaden efter fadern och småsyskonen kändes riktigt stor och tung, fann hon tröst i att söka göra något, som kunde vinna fru Axelsons gillande. Hon hyste en öfvermåttan stor respekt för den gamla frun men

trodde tillika att hon var både storsint och rättvis. Därför sporrade hvarje erkännande ord af henne flickan till förnyade ansträngningar.

Hennes släktingar i länsmansgården hade talat om, att fru Axelson fordom medan mannen lefde ansågs för en nolla, som betydde ingenting — utom när hon stod tillsammans med sin herre och man, hade länsmannen tillagt med ett bullersamt skratt åt sin utslitna kvickhet.

Det hade därför väckt gränslös förvåning, när fru Axelson som änka med två små gossar, två tomma händer och en för stora summor intecknad gård begynte tänka och arbeta på egen hand. Men när hon icke blott redde sig i trångmål och svårigheter utan äfven lyckades skapa välstånd omkring sig, kunde ingen mera tvifla på hennes förmåga. Länsmannen hade yttrat sig på det aktningsfulla sätt, som medgång och rikedom framkalla, och bekräftat sitt omdöme med ett dundrande knytnäfsslag i bordet.

Genom att lägga ihop det hon hörde med hvad hon själf såg och erfor, hade Hedda småningom format sig en både vacker och upphöjd bild af den gamla frun. Hedda måste ega någon att beundra, någon att se upp till,

eljes fann hon världen alltför tom och sorglig. —

Fru Axelson var sträng men rättvis. Och rättvisan satte Hedda högt värde på, emedan hon varit utsatt för mycken orättvisa af sin styfmor. Hon förstod också, att herr Magnus vållade sin mor många bekymmer och att det var en stor pröfning att hafva en så oduglig son. Ibland när hon såg honom, sjöd harmen i hennes sinne. Han var för odräglig med sin släntrande gång, sin stirrande blick och sin dofva, klanglösa stämma. Hon kände en våldsam lust att ruska om honom och läxa upp honom, såsom hon gjorde med småbröderna därhemma, när de icke kunde fås att lyda . . .

Nu brann brasan, så att den sprakade och susade. Hedda samlade fort ihop veden, som blifvit kvar. — „Ja“, sade hon småviktig och stolt öfver berömmet, „man måste rada ordentligt in i kakelugnen: de stora klabbarna längst in och sedan näfver emellan, så att man tänder på flere håll samtidigt“.

Plötsligt försvann hon och var strax åter tillbaka med kaffet. Hon ställde brickan på det lilla soffbordet, som hon flyttade fram till fru Axelsons stol.

„Du är flink, du“, sade åter den gamla frun, när hon tog den rykande koppen. Det var både nytt och behagligt för henne att blifva uppassad så hurtigt och glädtigt. Jungfru Lotta var tung och ovig att sätta i rörelse.

„Jag har lärt mig raska på“, svarade Hedda. „Sen jag var tolf år, har jag skött hushåll och småbarn därhemma. Och min styfmor väntar inte och har inte öfverseende om något blir ogjordt“, log hon.

„Det är väl ingenting att le åt“, anmärkte fru Axelson och såg på henne.

„Å-jo, kanske är det. För nu får hon hjälpa sig själf och har ingen att befalla öfver, när jag är borta“, svarade flickan frispråkigt och fortfor att le.

„Jag tror du trotsar“, sade fru Axelson med en sträng blick. „Ska ett barn inte hjälpa sina föräldrar och vara hörsam?“

Hedda blef röd i ansiktet ända ned till den prydliga, broderade kragen kring hennes finhyllta, runda hals. Det var något särskildt med blicken i fru Axelsons allvarliga ögon under de stora kupiga ögonlocken. Det kändes precis, som om dessa ögon sett tvärs igenom en människa för att hålla dom och rannsaking med

hennes lönnligaste tankar och hemligaste önskingar.

„Men hon är bara min styfmor“, försvarade sig flickan. „Och man får väl också tänka på sig själf. Hvem annan gör det?“

„Du är bra ung ännu för att hysa sådana tankar“, anmärkte åter fru Axelson, men hennes röst lät icke ovänlig.

Uppmuntrad häraf rätade Hedda på sig och fortfor ifrigt:

„Ja, men jag har sett, hur det kan gå. Min far hade en syster, som bara trälade och arbetade för andra hela lifvet igenom. Allt som var svårt och tråkigt och obehagligt måste faster Sofi utföra. Och hvad fick hon till lön för allt arbete och all möda? Jo, den sämsta matbiten, det minsta rummet, de dåligaste kläderna: allt det som ingen annan brydde sig om eller ville ha, ansågs godt nog åt henne. Inte en gång tack fick hon för sitt slit och släp; hon var så snäll och anspråkslös och hjälpte så gärna, sades det alltid.

I sin ungdom hade hon hållit af en ung sjöman och han af henne, så att de ville gifta sig med hvarandra. Men hennes föräldrar, som var gamla och skröpliga och behöfde hennes

hjälp, ville det inte. De fruktade för att hon sedan skulle resa jorden rundt med sin sjöman i stället för att stanna hemma och vårda dem och förbjöd henne att ta honom. Och hon lydde och förblef ogift . . . Men nej, nej . . . jag vill inte bli lik faster Sofi, fastän människorna sade, att hon var så god och snäll . . .“

Hedda drog häftigt efter andan, som om hon hållit på att kväfvas.

Fru Axelson betraktade det unga ansiktet med de lifliga, bruna ögonen och munnen med de jämna, hvita tänderna och röda läpparna, som trotsigt skötos fram. Uppmuntrad af den gamla fruns tysta uppmärksamhet, som Hedda ansåg för gillande, tog hon upp ännu ifrigare än förut:

„Om jag också varit lydig, hade jag blifvit bortgift med en otäck, gammal karl, som jag inte kunde tåla. Far ville det, han tänkte på min framtid, hette det. Men viljan var nog min styfmors. Hon ville få mig bort hemifrån men samtidigt draga nytta af mig. Ty han, som jag skulle gifta mig med, var rik och hade lofvat bekosta mina styfbröders uppfostran. Var det då inte rätt att jag reste min väg? Har man rätt att tvinga någon emot naturen?“

Fru Axelson böjde sig framåt och makade långsamt några bränder mot hvarandra, så att lågan åter fladdrade upp. Det blef alldeles tyst i rummet. Flickan tycktes förgäfvets vänta svar på sin djärfva fråga.

„Ett olydigt och trotsigt barn är föräldrarnas sorg och olycka“, hördes plötsligt fru Axelsons djupa, kraftiga stämma.

Hedda ryggade förskräckt tillbaka. Hon hade väntat medhåll och kanske beröm för sin raskhet och beslutsamhet. Hade väl fru Axelson själf frågat efter hvad människorna sade och tänkte, när hon tog sitt och sina barns öde i sin egen hand? . . . Men blef en sak rätt, när man själf gjorde den, och orätt, ifall den utfördes af en annan? Och var icke fru Axelson en gudfruktig kvinna? Men hade icke Gud själf nedlagt den djupa känslan i människohjertat? Var det då orätt, att man följde sin känsla?

Plötsligt kom Hedda att tänka på herr Magnus' nya piano. Fogden hade i köket talt om historien med Svarten, så att alla i hela gården kände orsaken till att frun rest till Tallbacken, ehuru det icke varit hennes vanliga dag. För första gången kände Hedda sympati för herr

Magnus och gladde sig åt det nya pianot . . . Visserligen hade hans mor rätt, när hon ville hindra honom att blifva en oduglig och onyttig människa. Men hvad var rätt och hvad orätt?

Allt blef med ens så förvirradt och intrassladt för Hedda. Hon kände det, som om hon mist ett fast och säkert stöd och plötsligt åter stått lika ensam som den morgonen, hon lämnade sitt hem. Och åter tänkte hon på herr Magnus, som sagt, att han var ensam öfverallt.

Tårarna stego Hedda i ögonen och gråten stockade sig i halsen. Helst hade hon sprungit sin väg från alltsammans men vågade hvarken röra hand eller fot af fruktan för att åter väcka fru Axelsons missnöje. Slutligen, när hon såg att den gamla frun fortfarande tyst och orörlig stirrade in i elden, synbarligen glömsk af allt omkring sig, tog hon sakta den tömda kaffekoppen och smög sig ljudlöst ur rummet.

Hon kände sig så ensam, så fruktansvärdt ensam.

I matsalen såg hon forstmästaren gå fram och åter med händerna nedstuckna i fickorna på den grå rocken med de koketta gröna klädesuppslagen. Han väntade på mat. När han kom

från arbetet i skogen, var han hungrig som en utsvulten varg, brukade han säga.

Där var färdigdukadt för honom vid ena bordsändan. Hedda skyndade sig ut efter maten, som stod i köksugnen för att hållas varm.

När hon kom in tillbaka, tog han upp ett bref, svängde det belåten af och an och bad henne med hemlighetsfullt viktig min gissa från hvem det var.

Hedda, som just tillbringat ett par fridagar nere i byn hos sina släktingar i länsmansgården, hade hittills icke utbytt ett ord med den unge mannen. Men i den sinnesstämning af bitter ensamhet och besvikning, samtalet med fru Axelson framkallat hos henne, kände hon det som en tröst, att någon talade vänligt till henne. Hon såg nyfiket på brefvet men skakade afvärjande på hufvudet. Hur kunde hon ...?

Å, hon skulle bara försöka! Han viftade med brefvet i luften och sade slutligen högtidligt och med långsam betoning af hvart ord, att ... brefvet ... var ... från ... hans ... fästmö.

När han tystnade, såg han skarpt på Hedda för att iakttaga verkan af den öfverraskande

nyheten. Förmodligen uttryckte hennes min tillbörligt intresse, så att han fortsatte.

Hans fästmö var den sötaste flicka på jorden ... ja, det var hon, bekräftade han med ett så kraftigt slag i bordet, att glas och porsliner skramlade. Och hon hörde icke till de moderna unga flickorna, som styft höllo på sin åsikt och alltid ville få rätt. Tvärt om medgaf hon gärna att hon, som växt upp i ensamheten på landet, icke kunde ega samma insikter och omdöme som han. Det var hennes högsta glädje att rätta sig efter honom. Hon följde alltid hans anvisningar och råd. Ja, hon var så söt ...

Han lutade sig tillbaka mot stolen och tvinade förnöjd de små koketta mustascherna uppåt, i det han med en blick på Hedda förvissade sig om att han hade en uppmärksam åhörare.

Så snart han fått den plats, han sökte uppe i höga norden, skulle de gifta sig. Kanske redan på våren. Då ville han föra henne dit upp, där skulle de bygga sitt bo ... han och den sötaste flickan på jorden.

„Har hon aldrig sin egen mening om något?“ frågade Hedda plötsligt.

Den unge mannen stirrade på henne. Gaffeln, som han förde till munnen med ett stort köttstycke, sjönk tillbaka mot tallriken.

„Sin egen mening?“ upprepade han. „Hon tänker precis som jag i alla frågor.“

„Nå, men händer det inte ibland, att ni omfattar hennes åsikt?“

Det blef ett oväntadt afbrott i hans tankegång. — Frågan var naturligtvis dum.

Forstmästaren mätte Hedda med en lång blick. Han såg ett litet fint ansikte med varm hy, ett par spelande lifliga, bruna ögon, ett mörkt, vågigt hår, som var uppfäst i en lång, tjock fläta kring hjässan, och när blicken gled ned öfver den lilla gestalten, som rörde sig med raska, något kantiga fasoner, kom han hastigt till slutsatsen att Hedda var en ovanligt nätt flicka. I och med detsamma fördunstade också hans själsäkerhet. Kanske gjorde hon rent af narr af honom. Harmsen och förlägen med en ton, som han sökte göra så obesvärad som möjligt, slog han bort frågan: äsch! det kom ju i själfva verket på ett ut.

Men Hedda hade plötsligt tänkt på herr Magnus' beskrifning af den unga spanjorskan: han hade tjänat och hjälpt henne med

sådant arbete, som människorna ansågo förnedrande. I bredd med forstmästarens världsvana säkerhet blef också herr Magnus' skygga ensamhetskänsla något fint och försynt . . .

Tid till vidare jämförelse fick Hedda icke, emedan jungfru Lotta kom in.

Hvarför fanns där inte sylt till pannkakan? Hedda måste skynda sig att taga in af jordgubbssylten . . . af den bästa sorten, som var kokad med socker, så att bären lågo hela och klara och nästan genomskinliga i den tjocka saften.

Den sylten var Bredvikshushållerskans stolt-het. Hon visste att ingen af socknens fruar kunde koka maken till sylt, hur ofta de än vädjade till hennes erfarenhet. Men detta obekräftliga något, som skilde sylt från sylt, kunde icke läras ut, det var och förblef jungfru Lottas stora hemlighet.

Hedda skulle också taga in några af de färska mandelkransarna, forstmästaren måste nödvändigt smaka på dem, tillade jungfru Lotta, när hon gaf fram skafferinyckeln.

Den unga forstmästaren hade med säker blick för ställningar och förhållanden genast kommit

på bästa fot med jungfru Lotta. Han rosade hennes goda mat, han kittlade hennes favoritkatt bakom öronen och beundrade hennes stora myrtenträd, som eröfrat en plats i matsalsfönstret, när det icke mera fick rum i hennes kammare. Och när han såg henne på morgonen eller kom hem från arbetet på kvällen, kryddade han sin hälsning med ett lättfattligt, litet grofkornigt skämt, som narrade jungfru Lotta att skratta, tills hon fick tårar i ögonen och började hosta.

Resultatet af hans fina uppmärksamhet blef de präktigt försedda matsäckar, han hvar dag förde med sig till skogen, ty på sina gunstlingar slösade jungfru Lotta all möjlig omtanke och omvårdnad. Det var endast såsom vaktarinna öfver de unga tjänsteflickornas seder, hon principiellt trädde i harnesk mot unge män. Eljes ställde hon dem obetingadt högt öfver de flyktiga och svekfulla flickorna.

När Hedda kom tillbaka med sylten och mandelkransarna, blef hon genast tillsagd att gå ned i bagarstugan och skära skorpor. Och hon fick raska på, så att skorporna kunde komma i ugnen, medan den var varm.

Icke förr än jungfru Lotta med egna ögon förvissat sig om att Hedda lämnade rummet och genom fönstret sett flickan på väg till bagarstugan, gick hon själf tillbaka till de många eftermiddagssysslorna.

V

I sitt rum satt fru Axelson kvar framför brasan och tänkte vredgad på mötet med sonen.

När hon ställt Magnus till ansvar för att han utan hennes vetskap sålt unghästen, hade han förklarat, att Svarten varit hans tillhörighet: den var ju fallen efter ett sto, som han fordom fått till skänks af sin far.

Men modern bestred hans rättighet att sälja något, som hörde till gården. Allt hvad där fanns var hennes. Något fädernearf hade sönerna icke haft att taga, det visste ju Magnus lika väl som hon. Allt hvad där fanns, när fadern dog, var gäld och den stor nog till att drifva dem alla från gård och grund, det visste han också.

Men det var aldrig godt att veta, om Magnus gaf akt eller icke på hvad man sade till honom. Han lefde som en utomstående i en värld för

sig. Medan modern talade, hade hon sett hans blick alltjämt uppsöka det nya pianot, och kom han det nära, strök hans hand smekande där-
öfver.

Till alltsammans var den olycksaliga musiken skuld, hade modern förebrått honom, såsom hon gjort det otaliga gånger förut. Därför att han bara tänkte på den, företog han sig aldrig något nyttigt. Musiken hade blifvit hans olycka såsom den varit hans fars.

Sedan hade samtalet slutat med att Magnus, såsom han gjort många gånger förut, bedt sin mor förlåta att han gifvit henne orsak till missnöje. Men när hon åkte från Tallbacken, hörde hon redan tonerna af det nya pianot, innan hon ännu hunnit ut genom grinden.

Medan brasan småningom brann ned och strödde sin hvita aska öfver glöden, försjönk den gamla kvinnan i sina tankar. Det hvita hufvudet lutade sig allt djupare liksom under en osynlig börda.

... Redan som litet barn kunde Magnus icke hållas borta från pianot. Och hans käraste lek-saker voro de musikinstrument, han själf gjorde sig. Han skar flöjter af pilkvistar, och när han en gång formade en fiol af en tom cigarrlåda,

blef hans far så förtjust däröfver, att han köpte gossen en liten fiol och lärde honom greppen.

... Magnus var faderns gunstling. Ofta smög han sin lilla hand i faderns och vandrade med honom ut kring fälten. Under dessa vandringer var det deras högsta nöje att gifva akt på de olika ljuden i naturen och bestämma deras tonläge. En dag kom fadern hem och omtalade hänryckt, att när den lille gossen på afstånd hört en ko råma, hade han spetsat öronen och strax frågat, hvem det var, som borta i hagen sjöng giss.

... När sångarskaran kom ut till Bredvik och där sjöngs och spelades intill ljusan dag, var det omöjligt att få gossen i säng. Det hjälpte icke, att han gång på gång blef skickad upp på sitt rum. Det hjälpte icke, att modern gick och läste aftonbönen med honom och sedan släckte ljuset. På morgnarna blef han ändå funnen i bara skjortan blåfrusen insomnad i vindstrappan, dit han smugit sig i mörkret för att höra musiken nedifrån.

... I skymningen satt fadern och berättade sagor för gossarna. Ferdinand ville höra om forntidens stora män och deras berömliga gärningar. Det var något som verkligen skett,

sade han. Men Magnus älskade mest de osannolikaste och äfventyrligaste sagorna. Efteråt var han så uppskrämd, att han för intet pris i världen kunde förmås att gå genom ett mörkt rum. En gång, när fadern tvingat honom, gaf han till ett nödrop, så snart han hunnit halfvägs genom salen, och föll afsvimmad ned.

... Det var fadern, som ledde gossarnas uppfostran. Han tog allting så lätt, ljust och gladt; några sorger funnos icke till på den tiden.

... Han hade ju också velat bära sin hustru öfver lifvets svårigheter och vedermödor. Ofta uttalade han sin tacksamhet för det vackra hemmet, där hon så ypperligt sörjde för de många gästernas välfägnad och trefnad. Det låg i hans frikostiga natur att också slösa med tacksamhet och erkännande.

... Hur lycklig hade hon icke varit med honom, som så gladt och ridderligt följt henne på lifvets väg! ... Mycket lycklig, ja ... tills olyckan kom.

Men det bittraste af allt, bittrare än själfva döden, blef dock tviflet, som följde olyckan i spåren. Oupphörligt steg den frågan upp för henne: om mannen verkligen älskat henne och

barnen, hur hade han då kunnat försätta dem i denna fruktansvärda nöd?

Den tanken brände sig in i hennes hjärta. Hade all hans godhet och ömhet, alla hans försäkringar endast varit ett sken, endast varit ord utan innehåll?

På den frågan gafs intet svar. Men hon kände att en stor orätt vederfarits henne. Mellan henne och det förflutna restes liksom en hög mur. Och alla veka känslor inom henne tycktes stelna bort; endast viljan härdades som stål i eld.

Det var när hon stod ensam i denna isande tomhet, hennes sinne vändes till Gud. Någon måste dock finnas, som hon kunde trygga sig till.

... Och den Gud, hon anropat, hörde henne. Hade hon icke fått visshet genom att alla hennes förehafvanden lyckades? Hade hon icke tydligt sett, huru han sträckte sin hand öfver henne och hela hennes hus? Hade hon icke fått ersättning? Vederfors henne icke en högre rättvisa i stället för den orätt, hon lidit genom människor?

... Men visste hon icke äfven, att den rättfärdige i gengäld för hvad han gaf, ford-

rade räkenskap af sina goda och trogna tjänare?

... Främst fordrade han af henne räkenskap för barnen. Ferdinand kunde hon ju med glädje visa fram för honom. Men huru stå till svars för Magnus' onyttiga och förspillda lif? Den tanken kvalde henne och lämnade henne ingen ro.

Hon hade glömt att gifva akt på brasan, tills en brand föll isär och strödde några kol på golfvet.

När hon böjde sig ned för att samla ihop dem, erinrade hon sig plötsligt Heddas fråga. Hon vände sig om för att svara, att Guds vilja betydde oändligt mycket mer än vår onda natur och våra fåvitska önsknningar.

Men flickan fanns icke där. Det var jungfru Lotta, som öppnade dörren.

Bevare oss väl, satt frun i mörkret! — Ja, flicksnärtorna voro alla lika oefterrättliga, trätte hushållerskan, i det hon kom tillbaka med den tända lampan.

Det fanns så mycket att rådgöra om allt som måste ställas i ordning till doktor Ferdinands hemkomst. Och dessutom sväfvade jungfru Lottas rådplägingar med matmodern alltid vidt ut i det förgångna.

Mindes frun den gången, Ferdinand under det svåra nödåret gaf bort alla sina kläder, när han en morgon fann en fattig, stelfrusen och halfnaken pojke på gården? Hur han tvättade den smutsiga ungen, som blef randig i ansiktet, när smutsen delvis gick af. Hur han klädde sina egna kläder på gossen och själf plötsligt stod splitternaken i Lottas rum. Lotta skulle ge honom andra kläder, fort, fort, han frös så förskräckligt! — Allt hvad han gjorde, skedde med svindlande fart i en handvändning, innan någon kunde hindra honom.

Mindes frun, när han på julaftonen grät öfver att julbocken bara hade röda strumpor men inga skor? Hur Ferdinand strax drog af sig skorna för att kläda dem på bocken.

Och den vintern, han fick ligga hemma med sitt brutna ben i stället för att fara till skolan i staden. Ställde han inte till skola med torparbarnen, där han låg. Lärde han dem inte både skrifva och räkna, så att flere af dem ännu hade nytta af den lärdomen.

Och munter och glad, full af upptåg och odygd var han. Men ändå var det omöjligt att bli ond på honom. När han såg på en människa med sina vackra ögon eller vackert bad

om något, kunde ingen neka. Hade det än gällt att taga hjärtat ur bröstet, så skulle han väl fått det som han ville . . .

Jungfru Lotta ömsom skrattade, ömsom torkade sig med förklädssnibben öfver ögonen. Hon visste att hennes matmor aldrig tröttnade att höra på. — —

Hösten förbyttes tidigt i vinter det året.

En morgon hade den första snön fallit under natten, innan någon ännu tänkt på att vänta den. Och den blef liggande kvar. Ny snö föll och under de långa, kalla nätterna drog sjön istäcket öfver sig. Allt i naturen blef stilla, dött och hvitt.

Men inom hus glömdes höstens tungsinta mörker och vinterns snö och isande vindar. Den stora förhoppningen tände ljus i tankar och sinnen, den gaf dagarna glans och färg. Där fläktade vår i luften med vårens underbart hemlighetsfulla förnimmelse af att dolda, okända makter rastlöst förnyade lifvet och ständigt utfyllde det med ny skönhet, kraft och härlighet.

Hvar kväll en af de korta, grå dagarna sjönk ned i den långa natten, stod fru Axelson ett steg närmare sin stora längtans mål. De

skumma dagarna blefvo för henne ljusets väg: den kortaste och mörkaste af dem alla var ljusets fest. Då skulle den älskade sonen åter träda in under hemmets tak. Då finge hon gå honom till möte, slå sina armar om honom, välkomna honom och leda honom upp i hög-sätet.

Hemmet, som han kom till, var rikt och pråktigt. I dess hägn kunde hans ära och ryktbarhet ständigt tillväxa. Under dess tak kunde han leda in den maka, han en gång utvalde åt sig. — Så soligt glad i sinnet som under dessa mörka vinterdagar, då hon redde sitt hem till festen, hade fru Axelson icke varit på många år.

Hon fick äfven god hjälp. Hedda var läraktig, snarrådig och outtröttlig. Hennes flinka, unga händer hunno med mycket, som jungfru Lottas gamla, giktbrutna icke orkade med. Hennes raska, unga fötter trampade många steg, innan hushållerskan hunnit sätta sina giktstyfva ben i rörelse.

Jungfru Lotta finge spara sina krafter och hvila sig, hade fru Axelson bestämt. Hon skulle skona de svullna benen, som i våras vägrat att bära henne. Hon måste akta sig för andtåpan, som hotade med kväfning, hvar gång hon

gick upp eller ned för en trappa eller kom ut i kölden.

Men ju mera hjälp det erbjöds jungfru Lotta, desto mer envisades hon att göra själf. Ju mer hon blef ombedd att spara sig, desto mer slet hon på krafterna. Ty hvarken rum eller säng, hvarken mat eller dryck skulle blifva doktor Ferdinand i lag, ifall icke hon ställde allt i ordning, det var hon fullt och fast öfvertygad om.

Det hade varit meningen, att Hedda skulle lämna Bredvik, så snart den gamla hushållerskan blifvit återställd från sitt svåra giktanfall och kommit på fötter igen. Men fru Axelson hade jämt funnit på något nytt arbete, som måste utföras snabbt och väl. När det visade sig att Hedda kunde sy vacker och jämn linnesöm, måste hon sy ett dussin fina lärftsskjortor med många konstfärdiga veck och stickningar, som skulle ligga färdiga, när doktor Ferdinand kom hem. Många och mycket annat behöfdes äfven. Därför fick Hedda stanna kvar.

Medan lifvets och hoppets föryngrande fläktar drogo genom det gamla, tysta huset, gick herr Magnus oberörd, som om han intet sett eller hört. Vid söndagens middagsbord satt

han tyst och tankspridd och slukade maten, såsom han vant sig att göra i sin ensamhet, där måltiden beredde honom hvarken omväxling eller nöje.

Aldrig yttrade han ett ord till den unge forstmästaren, som efter veckans arbete ute i skogen på söndagen ökade bordssällskapet. Herr Magnus tycktes rent af hysa agg till honom och hälsade hans ungdomliga elegans med bistra blickar, när den unge mannen söndagen till ära infann sig vid bordet i öfvermåttan hög stärkrage, djärft knuten halsduk och bländande hvita, styfva manschetter, sammanhållna af stora silfverknappar.

Forstmästaren var en munter, nyfiken ung fyr, som vid söndagsmiddagen tog skadan igen för att han under arbetsdagarna i skogen icke fick göra sina åsikter gällande.

Mest talade han ensam. Sedan fru Axelson med honom utbytt tankar om skogsarbetet, satt hon tyst. Herr Magnus undvek afsiktligt att yttra ett ord till den unge mannen. Och hur ofta än uttrycket i Heddas lifliga, bruna ögon förrådde hennes lust att kasta sig in i en dispyt, afhölls hon likväl genom sin stora respekt för fru Axelson.

Ehuru Hedda åt med vid bordet, måste hon samtidigt passa upp och bära maten ut och in. Det var jungfru Lottas anordning. Fru Axelson hade gått in på denna sammanjämkning af åsikterna, efter det hon tvärt klippt af jungfru Lottas invändningar och förklarat, att Hedda *var herrskap*, emedan hennes far var sjökapten. Icke gick det an att låta länsmanskans systerdotter äta med folket i köket. Men hvar skulle hon äta? Jungfru Lotta, som hela dagen plockade i sig småbitar i skafferier och mjölk-kammare, klagade ständigt öfver brist på aptit och åt aldrig vid ett dukadt bord. —

Där hade under veckan uppstått bråk och trassel med skogsarbetarna. Forstmästaren beklagade sig för fru Axelson och uttalade sig mycket skarpt om folkets dumhet, okunnighet och tröghet. Bara genom att sätta hårdt mot hårdt, kunde man genomföra nya, rationella arbetsmetoder. Men det tog på både humör och krafter, när man ständigt mötte samma envisa, hårdnackade motstånd. — Särskildt var nu den svensktalande allmogemannen konservativ, var den finska underlägsen, när det gällde intresse för framåtskridande och inhämtande af nyttiga kunskaper, påstod forstmästaren tvärsäkert.

Hedda blef både röd och blek. Det häftiga österbottniska blodet kom i svallning, hon bet sig i läppen men kunde slutligen icke hålla orden tillbaka: „forstmästaren är fennoman, tycks det“.

„Nej det är jag inte. Jag har växt upp i en svensktalande familj, och jag smickrar mig med att vara kosmopolit.“ — Efter upptäckten att Hedda var en vacker flicka fäste den unge mannen afseende vid hennes yttranden.

„Men ingen kan undgå att skänka erkännande och beundran åt de finsksinnades stortartade folkupplysningsarbete. Den som går mot ett stort mål, har lof att gå på hänsynslöst“, tillade han öfverlägset. — „Och sist och slutligen kommer allt ändå på ett ut: massan förblir alltid rå, okunnig och slö, den . . .“

Yttrandet afbröts oväntadt af herr Magnus, som trädde upp till folkets försvar. Han hade lärt känna folket under uppväxtåren på landet och den tiden, han till sjöss delat sjöfolkets hårda arbete och möda. Där fanns så mycket hos folket, som de bildade icke kände till; ofta såg man hos mannen och kvinnan af folket mycket mera finkänslighet än hos de såkallade bildade . . .

Herr Magnus lade orden på sitt styfva vis och blef röd i ansiktet när, han talade. Och något lidelsefullt i tonen förrådde, att han själf visste sig höra till de ringaktade och förbisedda.

Hans ord gjorde verkan. Den unge forstmästaren svarade intet. Fru Axelson såg tyst på sonen, medan blicken förrådde hennes öfverraskning. Och i Heddas rörliga ansikte afspeglades häpnad och bifall.

Fru Axelson sköt stolen från bordet till tecken att måltiden var slut.

Ingen visade lust att fortsätta samtalet. Forstmästaren tillkännagaf hastigt sin afsikt att göra ett besök i socknen, och sedan fru Axelson sagt till om en häst åt honom, gick hon in i sitt rum för att hvila efter maten. Så snart dörren stängdes efter henne, visste herr Magnus sig för ett par timmar vara herre öfver den präktiga flygeln och försvann in i salongen.

Hedda gick ensam kvar i matsalen och dukade af bordet. Hon tänkte därvid på hvilken besynnerlig man herr Magnus var. Hade icke hans ord förrådt både upphöjda tankar och vackra känslor? Men hvarför var han ohjälpligt löjlig? Hvarför gick han så slarfvigt klädd? Hvarför såg han så bortkommen ut,

att människorna kallade honom ett fån? Hvarför bar han sig icke åt som andra . . . ?

Men såsnart tonerna genom skymningen och tystnaden trängde ut i matsalen, togs Hedda fången af musiken och glömde både att spörja och harmas. Hon skyndade att få sysslorna undangjorda och smög sig ljudlöst genom dörren in i skuggan vid kakelugnsvrån.

Liksom trådar i ett jättespindelnät spunno tonerna kring henne sin osynliga väf af sällsamma tankar och känslor. Kanske sjöngo de den söndagen starkare än eljes om sorg och ensamhet. Eller kanske tycktes det bara så, därför att hela huset var fylldt af det glada hoppet om doktor Ferdinands hemkomst. Slutligen när musiken blef alltför tungsint och obegriplig, hördes en snyftning borta i kakelugnsvrån, och när tonerna i detsamma tystnade, hördes den ännu tydligare.

Herr Magnus gick fram till vrån. Han gjorde det så raskt, att Hedda icke som vanligt hann smyga sig ut genom dörren, så snart musiken upphörde.

„Hvarför gråter ni?“ frågade han.

Hon ville undvika frågan genom att säga, att hon icke grät. Därhemma brukade hon ibland

rädda sig undan styfmoderns bannor genom en liten nödlögn. Men medan ännu de underbara tonerna ljödo i hennes öron, kunde hon omöjligt säga något, som icke var sant. Därför svarade hon, att hon icke kunde hålla tårarna tillbaka, emedan hans spel var så sorgligt.

„Ja“, sade han, „det är sorgligt . . . lifvet är sorgligt“.

Det var precis samma tanke, musiken väckt hos henne själf. Hon hade suttit och tänkt på huru ondt och elakt hennes hjärta var. Huru ofta hon i hemmet hade varit häftig och otålig mot småsyskonen och trög och försumlig att uppfylla faderns önskningar. Ja, till och med mot styfmodern borde hon visat sig vänligare, äfven om styfmodern icke varit snäll mot henne. — Alla de tunga, obegripliga tankarna hade samlat sig i hennes snyftning.

„Gråt inte ändå“, återtog herr Magnus, „det lönar inte mödan“.

Lönade det inte mödan att försöka bli god . . . lönade det inte mödan att fylla sina plikter?

Nej, svarade han på sitt tröga vis. — Nej, det gjorde det inte. Allt förblef ändå i grunden lika som det varit . . . Hvad hade vi mer däraf

att vi gingo ut bland människorna med deras oro, strid och äflan? Innerst förblefvo vi ändå alltid allena. Ensamma lefde vi, och ensamma måste vi dö. Hvad tjänade då alltsammans till?

Mycket djupsinnigt hade Hedda aldrig tänkt öfver lifvet. Men vid hans tal reste sig hela hennes unga kraft till en enda motsägelse. — Det fanns nog en mening i det ändå . . . vi skulle göra vår plikt . . . och glädjen, glädjen . . .

Hon kunde icke säga det som hon kände. Hon var så fullt och fast öfvertygad om att det någonstädes fanns något öfversvinneligt stort, rikt och härligt, som det lönade mödan att af alla krafter eftersträfvat och slutligen uppnå. Men eftersom hon icke kunde finna ord därför, upprepade hon endast: „glädjen . . . glädjen!“ Alla i huset voro ju så glada i väntan på doktor Ferdinands hemkomst . . . Var inte herr Magnus själf glad att få hem sin bror?

Nej, det hade han icke tänkt på?

Icke tänkt därpå? Ingen i hela huset tänkte ju på något annat.

Herr Magnus svarade, att han föga kände sin bror.

Kände han icke sin bror? — Hedda slog ihop händerna af förvåning.

Ja, så förhöll det sig emellertid. Som gossar trätte de jämt och grälade med hvarandra. Ferdinand gjorde narr af Magnus' musik och påstod, att den var ingen riktig musik och ingenting dugde till, emedan Magnus icke kunde spela efter noter. Och Magnus hämnades genom att förstöra och gömma undan Ferdinands böcker och papper, så snart han bara kunde komma åt dem. När sedan Magnus skickades till sjöss och Ferdinand till universitetet, träffades de endast en och annan gång efter långa mellantider. Huru mycket kände de då i själfva verket hvarandra?

„Säg, huru mycket känner vi verkligen dem vi kallar våra egna?“ upprepade herr Magnus än en gång. „Hvad vet vi om deras lönlige tankar och innersta önskningar? Hvad vet vi om deras planer och deras längtan?“

Så egendomlig han var! Men det märkvärdiga var, att allt i själfva verket förhöll sig så som han sade.

Vid hans ord såg Hedda för sig sitt hem och alla sina egna därborta. Huru mycket kände hon sin far? Största delen af året var han borta. Och när han kom hem, blef det en grufelig brådska med att sy, stoppa, laga och

tvätta åt honom till en ny långresa. Snäll och vänlig var han ju nog emot henne och förde ofta med sig någon liten gåfva från främmande land. När han gaf fram den, nöp han henne skämtsamt i kinden och sade, att hon växt och blifvit vacker. — Men nu slog den tanken henne, att fadern och hon aldrig talat riktigt allvar med hvarandra, aldrig talat om betydelsefulla ting . . . Jo, den gången, när fadern ville gifta bort henne med den gamle mannen, som hon icke kunde lida, huru mycket fadern än prisade hans goda egenskaper. När hon då bestämdt sade ifrån och förklarade, att hon på inga villkor skulle gifta sig med honom, blef fadern vred, kallade henne en ohörsam dotter och visade på allt sätt sitt missnöje . . .

Och styfmodern och småsyskonen . . . huru mycket kände hon dem? Hon hade bott tillsammans med dem, de hade sofvit under samma tak, ätit vid samma bord, men hvad hade de eljes haft gemensamt? . . .

Och här på Bredvik gick hon ju också och arbetade för främmande och gladde sig åt främmande människors glädje . . . Var det icke som herr Magnus sade: „innerst förblir vi ändå alltid allena“.

Men det var så förfärligt sorgligt! Vid tanken härpå ryste hon. Och när hon betraktade den sällsamma gestalten, som gick fram och åter i det stora, skumma, af månskenet svagt upplysta rummet, kände hon sig hemsk till mods.

Det var som om all glädje i världen plötsligt slocknat och allt omkring henne blifvit nattsvart och iskallt. — Fanns det verkligen ingenting, som man finge glädja sig åt, eller tro på och sätta sin lit till? tänkte Hedda med stigande ångest, i det hon vred sina händer.

Nu stannade herr Magnus framför henne. När hon i månljuset varsnade uttrycket i hans ansikte, förskräcktes hon. Så som nu hade hon aldrig förr sett hans blick glöda och lysa. Ett ögonblick satt hon som förtrollad af dessa underbara ögon och tyckte sig hvarken kunna röra hand eller fot.

I samma stund hördes det aflägsna ljudet af en knarrande dörr. Det var fru Axelson, som kom ut ur sitt rum. Ljudet väckte flickan till besinning: hvad skulle fru Axelson tänka, ifall hon finge se Hedda här?

Herr Magnus, som också hört den välkända signalen till att det var slut med musiken den söndagen, skyndade att stänga flygelns lock.

När han sedan vände sig tillbaka mot kakelugns-
vrån, var skuggan där tom och liflös. Han såg
endast jungfru Lotta, som med försiktiga, trip-
pande steg kom in med den tända lampan i
handen och ställde den på bordet.

Fru Axelson frågade strax efter postväskan,
som folket förde med sig hem, när de på sön-
dagseftermiddagen återvände från kyrkfärden.
Hon skyndade att läsa upp den och grep med
af ifver darrande händer därur brefvet med de
många utländska poststämplarna, hennes väl-
förtjänta lön för den gångna veckans arbete
och möda.

Herr Magnus hörde tyst på hvad hon med-
delade honom om Ferdinands hemkomst. Så
snart hon slutat uppläsningen, lät han spänna
för sin häst och reste hem.

VI

Ju mer egendomens drift utvecklades och ju mer välståndet ökades, desto större hade måttet af arbete blifvit, för den som skötte det hela. När därjämte äfven årens tyngd begynte göra sig kännbar för fru Axelson, hade hon fattat beslutet att till en förvaltare öfverlåta de flesta omsorgerna. Men efter den glada underrättelsen från Ferdinand, ville hon först invänta hans hemkomst.

Allt sedan Magnus' egenmäktiga försäljning af unghästen hände det ibland, att modern åkte ut till Tallbacken äfven andra dagar, än hon var väntad dit. En dag, när fru Axelson hastigt bestämt sig för en sådan färd, fick Hedda tillsägelse att följa med.

Förgäfves protesterade jungfru Lotta mot att Hedda skulle ut på lustresa just den dagen, då silfret borde skuras. Fru Axelson, som gärna någon gång visade att makten dock låg i hennes

händer, fäste intet afseende vid motsägelserna: Hedda skulle strax göra sig i ordning.

Förr än släden åkt upp till trappan, stod Hedda redan där i sin litet slitna, omoderna vinterpaletå med skinnmössan neddragen öfver öronen för blåstens skull. Flink och påpasslig väntade hon på att hjälpa fru Axelson i släden. Men hennes hjälp blef öfverflödig, när jungfru Lotta kom ut med den varma, präktiga vargskinnssfällen, som hon svepte kring matmodern, hvarefter hon stufvade in alla korgar och knyten, som skulle med till Tallbacken. Hedda fick vara glad, när hon äntligen tilläts krypa upp på den lilla lediga platsen vid fru Axelsons sida och fick en flik af fällen öfver sig.

Men under färden glömdes all förödmjukelse och förtret. Det hade snöat hela natten och snön låg fin, mjuk, vit och oberörd, så långt ögat nådde. Hedda visste intet roligare än att sålunda i en släde med muntert klingande bjällror ila fram öfver de stora, hvita fälten och genom den underbara, tysta skogen, där träden stodo snötyngda och hemlighetsfulla liksom försänkta i underbara drömmar.

Medan fru Axelson satt tyst, flögo flicktankarna unga, glada och käcka mot framtiden,

eggade af slädens snabbt glidande rörelse öfver den bländande hvita snön, af vinden, som utan att blifva bitande, fångat in snöns kyliga friskhet, och af de bleka solstrålarna, som emellanåt bröto fram genom vinterhimmelens tunga moln och förstärkte snöns glans. Allt stod så underbart vackert i naturen. Och framtiden gömde tusen möjligheter, tusen oväntade äfventyr. Det kändes härligt att lefva! En sådan dag kunde man taga hela världen i famn!

Färden var så rolig, att Hedda drog en djup suck af saknad, när släden vände in på den smala bivägen, som ledde fram till utgårdens låga, rödmålade boningshus.

Redan på afstånd hördes musik. Men när hästen stannade framför trappan, hade musiken tystnat. Herr Magnus bleka, långsmala ansikte såg spanande ut genom ett fönster. Och i nästa ögonblick stod han själf på trappan och tog emot sina gäster.

Det föreföll nästan som om han blifvit glad, tänkte Hedda. Hon hade icke trott, att han brukade glädjas åt moderns ankomst. Men han var nu så egendomlig och oberäknelig.

Hon såg sig nyfiken omkring i det låga, stora rummet med de fåtaliga, illa uppställda möblerna.

Längs ena väggen under fönstren stod ett grönmåladt gungbräde, som skulle ersätta de felande möblerna. Det såg tarfligt ut. Men när hennes blick föll på den motsatta väggen, öfverraskades hon af dess lysande färgprakt. På underlag af en stor, praktfull orientalisk matta, som var spänd öfver tapeten, hängde en mängd ovanliga, sällsamma musikinstrument, hvilkas namn Hedda icke ens kände.

Fru Axelson hade strax begynt tala med sonen om den viktiga angelägenhet, som denna dag fört henne till Tallbacken. Det hade kommit anbud på stora mjölkleveranser, så snart den nya järnvägen frampå vintern skulle öppnas för trafiken. Affären skulle troligtvis blifva mycket lönande, men för att sätta den i verket, måste kreatursbesättningen på utgårdens betydligt ökas. Nu ville hon utröna, om detta kunde gå för sig.

Hon satte sig ned och började granska böckerna. Herr Magnus satt bredvid och gaf svar på moderns frågor samt fick en och annan gång taga emot en anmärkning om bokföringen.

Sedan gick fru Axelson ut i köket för att tala med hushållerskan, och därefter skulle hon

ned i ladugården. Dit behöfde Magnus icke följa, hushållerskan, som sedan skulle ansvara för mjölktransporten, finge gå med, bestämde hon.

När dörren stängdes efter modern, såg herr Magnus sig långsamt om. Det var som om han först nu upptäckt Hedda, där hon stod och betraktade de sällsamma instrumenten på den färgrika mattan.

En ljusning flög öfver hans ansikte. Han gick hastigt fram till henne och började nämna deras namn. Liksom förälskad strök han med handen än öfver det ena, än öfver det andra instrumentet och berättade, att han sett bondfolket i Bretagne tråda dansen ute på gator och torg efter säckpipans gälla toner. Han beskref, huru spelmannen satt uppflugen på en tunna i skuggan af ett träd, huru de dansandes träskor slog mot marken i takt med musiken och huru folkdräkternas spännen, knappar och band blänkte, glimmade och lyste i solskenet. Och i en italiensk hamnstad hade han en kväll hört en smältande serenad, ackompanjerad af mandolin, medan månen lyste och magnoliorna doftade i trädgårdarna. Mandolinen var ett fint instrument, den både talade och sjöng som en människostämma — tillade herr Magnus,

i det han grep en mandolin från väggen och visade, huru man kallade tonerna fram.

Medan han talade, hade en stor, vit katt kommit insmygande genom dörren, som stod på glänt. Den begynte skjuta rygg och vän-skapligt gnida sig mot herr Magnus' ben, tills han böjde sig ned och smekte den. — Mollan, ja! — Mollan var ett förträffligt djur, som höll alla gårdens råttor och möss i styr.

Mollan var därjämte ett utmärkt sällskap — oändligt mycket älskvärdare än de flesta människor, påstod herr Magnus. Han var icke jägare och tyckte icke om hundar — de voro så brutala — kattorna voro mycket finare och hade en mycket skarpare intelligens.

Också kattornas misstro och människoskygghet fann han fullt berättigad och såg däri endast en bekräftelse på åsikten om deras stora intelligens. Det var rätt och klokt att akta sig för människorna, som ofta voro grymmare än vilda djur.

Och hvad hade vi af samvaron med människor, annat än oro, förtryck, orättvisa och sorg? Ett sådant djur som Mollan var däremot en vän och kamrat. Hon följde med icke blott inom hus utan ock kring åkrar och ängar. När

herr Magnus stannade och talte med folket eller såg på deras arbete, satte Mollan sig på åkerrenen, solade sig och spann. Och när husbonden gick vidare, steg Mollan upp och följde med; aldrig ingrep hon på något vis störande i hans tankar eller hans musik.

Så egendomlig herr Magnus var! — Hedda visste naturligtvis, att ett djur skulle vårdas och icke sakna mat och dryck, men på dess förhållande i öfrigt till människorna hade hon aldrig tänkt. Där stod herr Magnus och talade precis som om människor och djur varit jämlikar.

Han gick ut i rummet bredvid och kom tillbaka med en fågel på handen. Det var en stor, präktig, brungrå trast med ett vackert, spräckligt, guldbrunt bröst och en lång, spetsig, gul näbb.

Fågeln satt på handen och kråmade sig. Han vände hufvudet med de runda, lifliga ögonen än åt ena sidan än åt den andra, som om han lyssnat och förstått, när hans husbonde omtalade hans lefnadssaga.

Herr Magnus hade funnit honom som en liten, halfnaken, ofjädrad unge under ett träd i skogen, förmodligen nedfallen ur något bo. Han bar hem den hjälplösa varelsen i sin rockficka och uppfödde honom med brödsmulor och flugor.

„Han var en pockande, skrikande, hungrig krabat“, sade herr Magnus med en vänskaplig blick på trasten, som fortfor att kråma sig. „Redan klockan två och tre på natten, såsnart det blef ljust, började han larma och skrika efter mat. Då hjälpte intet annat än att stiga upp och med ett halmstrå sticka in maten i det stora, gula, vidöppna gapet, som tycktes omättlighet. Sedan lärde han sig inte äta själf, förrän jag hittade på att ställa hans bur på trappan, där jag strödde ut mat åt mesarna och bofinkarna. Först när han såg dem plocka kornen med näbben, begrep han, huru det gick till att äta själf.

Så snart han blef fullfjädrad, skulle han återfå friheten. Men då befanns det, att han inte kunde flyga. Den ena vingen hängde litet slapp och bar honom inte långa vägar. Förmodligen hade den blifvit skadad den gången, han föll ur boet. Så måste han stanna kvar här.

Han är ett förvånande klokt och läraktigt djur. Han öppnar själf locket till asken, där jag förvarar myräggen. Han hoppar så länge kring stenfatet, som är hans badkar, tills jag slår vatten däri. Han svarar, när jag ropar, och såsnart han kommer ur sin bur, söker han upp mig, hvar jag är finns.“

„Men Mollan?“ frågade Hedda intresserad med en blick på katten, som rullat ihop sig med slutna ögon och stuckit den ljusröda nosen mellan framtassarna.

„Också här visar Mollan omdömesförmåga och diskretion“, svarade herr Magnus. — „Jag antar hon känner afund. Det gör alla lefvande varelser, så snart det gäller andras företrädesrättigheter. Men Mollan är inte småaktig. Hon har aldrig företagit något fientligt mot fågeln. Och ändå uppträder trasten ofta på det mest utmanande näsvisa sätt mot henne. Men Mollan är förnäm — hon låtsar, som om hon aldrig märkte angreppen.“

Medan herr Magnus talade, satt den vackra fågeln kvar på handen. Han burrade med synbart välbehag upp sina fjädrar, drog in ena foten under vingen och bligade med ögonen, som om han njutit af att blifva omtalad.

Men plötsligt sträckte han på sig, blef lång och smal och såg sig omkring, varskodd af något ljud. Och i samma ögonblick fru Axelson öppnade dörren, flög han tungt med ett gällt skrik in i rummet bredvid.

Efter fru Axelson kom hushållerskan med kaffebrickan. Det var en rödhårig, litet fräknig,

kraftfull kvinna. Hon såg obehaglig ut, tänkte Hedda.

Så snart kaffet var drucket, gick fru Axelson strax med hushållerskan ned i ladugården. Under tiden skulle Hedda lappa några stolsitsar och soffkuddar, som blifvit rifna och behöfde lagas. Hon fick nål och tråd och tog raskt ihop med arbetet.

När herr Magnus, som stått vid fönstret, sett modern vandra ned öfver gårdsplanen, vände han sig hastigt om och gick fram till en dörr, som varit stängd.

Han öppnade dörren, ropade något inåt rummet, och Hedda såg mållös af häpnad några barn träda ut.

Vid åsynen af hennes förvåning, brast herr Magnus i skratt. Hon hade aldrig förr hört honom skratta.

Där fanns ingen riktig glädje i skrattet, tänkte hon. Det liknade snarare ett uttryck af skadeglädje öfver ett pojkestreck som lyckats.

„Det är några underhafvandes barn, som kommer hit för att lära sig sjunga. Jag började därmed, efter det jag en gång hörde er tala om hur roligt det var, när ni sjöng med era småsyskon. Vi höll just på med våra sångöfningar, när jag

såg Bredvikssläden åka in på gården. Och då var jag tvungen att stänga in ungarna, min mor skulle inte tyckt om att se dem här." — Det korta, skadeglada skrattet hördes åter.

„Men nu ska ni höra, hvad de lärt sig“, sade han ifrigt. — „Kom hit“, ropade han till barnen och satte sig vid pianot.

De sjöngo idel gamla, bekanta visor. När de spåda, klara barnrösterna stämde upp de kära, gamla visorna, kände Hedda sig plötsligt så underbart varm om hjärtat. Hon stod hemma midt bland småsyskonen och stämde ofrivilligt in i sången. Hon glömde den besynnerlige spelmannen, hon glömde soffkuddar och stolsitsar, hon glömde allt omkring sig för småsyskonens visor. Så snart de sista tonerna af en sång förklingat, slog herr Magnus strax an tonen till en ny. Så följde den ena visan efter den andra i en lång, munter rad.

Med ens liksom brusto tonerna af. Från farstun hördes ljudet af steg och röster. Piano-locket föll ned med en skräll, och herr Magnus jagade barnen tillbaka i rummet, därifrån de kommit. Af det som försiggått, syntes intet annat spår, än att fliken af dörrmattan blifvit afvigviken i brådskan, när barnen skyndade ut.

Fru Axelson kom in mycket belåten. Litet andfådd efter ansträngningen att gå i snön, satte hon sig vid bordet och började jämföra böckernas siffror med det hon själf sett. Ibland blickade hon upp men höll pekfingeret kvar som märke på bokens blad, medan hon talade till herr Magnus, som med pipan i munnen vandrade af och an och besvarade hennes frågor.

Hedda smög sig med sitt arbete ut i köket, där den rödhåriga föreföll mycket belåten att få en åhörarinna, som icke kände till ställningar och förhållanden förut.

Den rödhåriga tog herr Magnus varmt i för-svar. En så snäll och bra herre, som han var, fick man leta efter. Litet egen af sig visser-ligen, men herregud var nu också det lif, han förde på Tallbacken, ett lif för en ung karl! Aldrig sågs han ute bland annat ungt folk, och aldrig såg han främmande hos sig. Sitt enda nöje hade han af att spela, och det gjorde han ofta långt inpå nätterna.

När han först flyttade till Tallbacken, hade några af socknens odågor begynt hålla till där både bitti och sent. Därigenom kom ryktet ut, att där lefdes i sus och dus från morgon till

kväll, och det ryktet trängde också till fru Axelsons öron.

En gång blef där en riktigt ful historia. Någon hade i fyllan och villan aflossat ett skott mot en annan, så att länsmannen kom och blandade sig i saken. Ehuru det blef tydligt och klart bevisadt, att herr Magnus stod utom alltsammans, och ehuru han efter den dagen stängde sina dörrar för det vilda följet, hade det dock stannat liksom en fläck kvar på honom. Människorna voro snara att döma och sena att glömma. Därför hette det ännu i socknen, att herr Magnus drack, ehuru hvilken som helst af folket på Tallbacken kunde intyga, att det var osanning och gement förtal. Men herr Magnus var inte karl att värja sig mot människornas elakhet.

Hedda såg emellanåt upp från arbetet på den talande. Hon såg, att den rödhåriga var en ung kvinna med mycket ljus, fin och litet fräknig hy, såsom ofta hos rödhåriga människor. Håret glänste mjukt och krusigt kring en kullrig panna, de blå ögonens blick bakom de hvita ögonhåren var munter och slug, och den alltför yppiga gestalten var välformad och smidig.

Den ovilja, hon från första stunden känt mot den rödhåriga, ökades häftigt. Ehuru hon endast talade godt om sin husbonde, var där något närgånget oblygt i hennes yttranden, som ingaf Hedda en känsla af skam. Hon blygdes öfver att i herr Magnus' hem höra på hvad folket sade om honom. Det var den svaga punkten hos herr Magnus, att han stod liksom skyddslös mot människorna.

„Men så var det förhållandet till modern“, fortfor den rödhåriga. „Det visste alla att fru Axelson . . .“

„Hedda!“ ropade fru Axelsons röst genom köksdörren.

Den rödhåriga tystnade förskräckt. Fru Axelson måtte väl aldrig i världen hört, hvad de talade om.

Hon skyndade in efter Hedda och erbjöd med öfverdrifven tjänstaktighet sin hjälp vid tillrustningarna för affärden. Den gamla frun gaf sig icke tid till att stanna öfver middagen, ty den korta vinterdagen begynte redan skymma. Hon föredrog att äta senare hemma framför att åka i mörkret genom skogen, slog hon bort den rödhårigas öfvertalningar och hastade med affärden.

Hästen, som visste att vägen ledde hem, sprang så jämnt och snabbt framåt, att det i skymningen för de åkande tycktes, som om skogen skyndat bakåt och släden stått stilla.

Fru Axelson uttalade sin stora belåtenhet med att utgården kunde föda jämnt upp dubbelt flere kor, än där nu funnos. När hon sedan tystnade, satt Hedda och tänkte på huru klart, enkelt och lättfattligt lifvet blef, så snart den gamla frun talade om dess plikter och arbete.

Världen tycktes då lik en stor, välordnad och välskött gård, där hvar och en hade sina åligganden att fylla. I fall man ordentligt, punktligt och redbart bemödade sig om att utföra sitt arbete, kunde man skörda både glädje och fördel däraf. Då behöfde man aldrig oroa sig och ängslas, aldrig känna sig osäker om huru man borde handla eller oviss om hvilken väg, man skulle gå. Man behöfde icke fråga, spörja och tänka, icke glädjas eller sörja utan att själf veta, hvarifrån tankarna kommo eller känna orsaken till fröjden och sorgen. Ty öfver den stora gården med de många arbetarna och de många små hemmen vakade ett stort, allseende öga och en stor, allsmäktig hand sträckte sig skyddande däröfver. Den höll alla lifvets

trådar samlade och ledde alla öden. Handen pekade ut den rätta vägen för hvar och en, och ögat vakade stadigt öfver att ingen förirrade sig och gick vilse. Det gällde bara att följa de utstakade vägarna, att icke . . .

Men midt under dessa tankar kunde Hedda plötsligt höra herr Magnus' musik. Och med ett slag blef allt annorlunda. Allt fick ett annat värde, allt förändrade form och stod i ett annat ljus för henne. Det nyttiga föreföll plötsligt onödigt, och det onödiga blef nödvändigt.

Världen blef lik en stor, villsam skog, där stigarna korsade hvarandra härs och tvärs. En hvar fick leta sig fram den väg, han måste gå eller, om vägen icke fanns, trampa upp en ny. Man fick aldrig stå stilla, aldrig slå sig ned i ro eller vara nöjd med sig själf. Ständigt framåt, ständigt djupare in under osläcklig längtan, under rastlös sträfvän . . . !

Den sista återstoden af vinterdagen hade försvunnit. Stjärnorna tändes småningom, och månskäran stod som en smal, skarp kant i den omätliga, mörknande rymden. Kanske var det vindens sus i furornas toppar, som för Hedda blef ett med herr Magnus' musik. Det visste hon icke. Hon visste bara, att hennes egna

sorger och egna fröjder föreföllo ringa och obetydliga i den hemlighetsfulla oändlighet, dit musiken förde henne. Den smälte för henne samman med rymden, därifrån de lysande världarna sände ut sitt ljus och sin glans till allt lefvande, och med bäfvande hjärta kände hon, att för tanke och aning, för längtan och dröm gåfvos inga utstakade vägar, inga gränser . . .

„Jag tror du har sofvit“, hörde hon fru Axelsson säga och varsnade, att hästen stod framför trappan och jungfru Lotta kom ut för att hjälpa matmodern ur släden.

Nej, nej, sofvit hade hon icke, protesterade flickan. Men hon hade samtidigt svårt att skilja drömmen från verkligheten. En känsla af skräck grep henne. Hon stod fortfarande allena i den gränslösa rymd, där ljuset från okända världar endast bildade små ljuspunkter i ett stort, hemlighetsfullt mörker . . .

Först när hon kom in till värmen och ljuset från den flammande brasan och den tända lampan, försvann hennes skräck. När hon dukade bordet och sedan gick till aftonens vanliga sysslor, blef hon trots jungfru Lottas smågnat åter lätt om hjärtat och sjöng till sysslorna, som hon brukade.

I den vanliga omgifningen återvände tryggheten, och arbetet ledde tankarna bort från det dunkla, hemlighetsfulla okända, som på en gång var så lockande och så fruktansvärdt. Världen blef åter den välskötta gården och det välordnade hushållet, där mödan kröntes med framgång och där arbetaren skördade sin välförtjänta lön.

VII

På ångans mäktiga vingar fördes budskapet upp mot Norden. Framåt gick det oupphörligt utan rast eller ro med de rasslande, bullrande, hvinande järnvägstågen.

Det följde med, när lokomotivet likt ett odjur med glödande eldögon sprängde fram genom natt och mörker, dragande efter sig vagnarnas ormlikt buktande linje, som i skugglik flykt jagade genom de sofvande nejderna. Det följde med, när tåget i rasande fart lopp öfver floderna. Det följde med, när vagnarna borrhade sig in genom bergen. Det följde med, när slättlandets byar och städer tycktes flyga förbi, och arbetsfolket på de milsvida fälten såg upp och vinkade en hälsning till det framsusande vidundret, som människosnillet samtidigt släppte lös och tyglade.

Budskapet låg inneslutet i ett af de miljoner bref, som posten dagligen strödde ut öfver

världen. I det lilla hvita papperets spår följde mycken ängslan, oro och sorg.

Men sorgen var af det slaget, att däri ännu rymdes ljus framtidsförhoppning i bredd med nattsvart förtviflan, och ännu kunde tröstrika ord aflösa ordlöst grubbel. För de ögon, som läste brefvets innehåll, skulle dagens ljus fördunklas, dess färger blekna och nattens ro och hvila fly bort. Men bakom all sorg och nöd skulle stå kvar den sista förhoppningen, den som slocknar först, när lifvets gnista släcks ut.

Genom natt och dag, öfver land och haf flög brefvet på ångans mäktiga vingar, som om det varit ett lefvande väsen. — — —

På Bredvik rustades det till julfirandet. Icke ens under herr Axelsons lifstid hade någonsin så många förberedelser blifvit gjorda för en fest som nu, när doktor Ferdinand väntades hem på själfva julaftonen.

Där fejades och skurades, byktes, slaktades, bryggdes och bakades dagarna i ände. Julstöket slog emot enhvar, som öppnade den stora herrgårdens dörr.

Ingen hann tänka på att dagarna blefvo allt mörkare och kulnare, så att morgonens skymning knappt gifvit vika, innan aftonskymningen

redan bådade natten, som ständigt låg på lur. Ingen hann tänka på annat än att få dagens sysslor undangjorda för att följande morgon börja med den nya dagens arbete.

I serveringsrummet skurade Hedda det gamla, präktiga silfret, som i hvardagslag var undanlåst. Fru Axelsons stora nyckelknippa hade ringt så bestyrstamt och muntert, när alla skåp och lådor öppnades. Det var förspelet till all den klang af äkta metall, hvarmed helgen det året ringdes in på Bredvik. För att silfret, som obegagnadt legat och mörknat, skulle blifva blankt och glänsande, stod Hedda och putsade och gned från morgon till afton.

Ibland kom fru Axelson och lyfte på de tunga silfverkannorna och skålarna eller vände på de blanka skedarna för att se, hur arbetet blef utfördt. Öfver hufvud taget var hon nöjd med Heddas raska handlag. Hedda hade aldrig förr sett henne så glad: för hvar dag, som gick, föreföll hennes ansikte ljusare.

En dag tog Hedda ned alla kristallerna ur den gammaldags stora ljuskronan i salongen och tvättade dem. Medan hon höll på därmed, hände det att solen, som under långa tider icke synts till, kom fram mellan molnen.

När de vinterbleka strålarna bröto sig genom kristallernas otaliga facetter, begynte stora, rör-
liga färgfläckar dansa öfver flickans flitiga fingrar
och målade glänsande, granna rosor på väggar-
nas enformiga hvitlimning. Och när de lysande
spektrumfärgerna blandades med de kalla glans-
dagrarna från det nyskurade silfret, blef allt-
sammans så öfvermåttan praktfullt, att Hedda
slog ihop händerna af fröjd och måste ropa in
en af tjänsteflickorna, som också var ung och
glad och kunde fröjda sig åt färgerna och ljuset.

I detsamma gick herr Magnus, som den mor-
gonen i något ärende kommit till Bredvik, genom
serveringsrummet. Han stannade också och be-
traktade de dansande solfärgerna. Nyss hade
han läst i en tidskrift om det nära samband,
som fanns mellan färg- och ljudförnimmelser,
berättade han. Det hade mycket intresserat
honom. Ty själf hade han redan i barndomen
tyckt sig höra färgerna. Och senare, när han
som sjöman kommit till tropikerna, hade han
mången gång kunnat lyssna till den glödande
färgprakten såsom till underbara toner och
melodier.

Det var något, som Hedda icke kunde förstå.
Det blef ju nästan galenskap, tänkte hon. Men

i alla fall var det så spännande, att hon gärna hört mer och såg förargad på forstmästaren, som kom in och afbröt samtalet.

„Ursäkta om jag stör“, sade han med en spefull blick på herr Magnus.

Han ville veta om Hedda, som på morgonen torkat damm i hans rum, städat undan några kartritningar. Han hade sökt dem öfverallt men icke kunnat finna dem, påstod han otåligt.

Nå, kartorna hade Hedda sett bland portföljerna på hyllan. Han hade väl lagt dit dem själf, förmodade hon.

Medan hon talade med forstmästaren, gick herr Magnus hastigt ut.

„En konstig herre“, sade forstmästaren och såg efter den bortgående. „Han tycks dessutom ha ett horn i sidan till mig“, tillade han förtretad. — „Hvad talade ni om, när jag kom in? Ni såg högviktiga ut båda två. Förmodligen om hans evinnerliga musik. Ett misslyckadt geni!“

Den unge mannen ryckte på axlarna. — „Nå ja, han har råd att vara misslyckad. Med tiden, när modern dör, blir han rik . . . mycket rik“, upprepade forstmästaren respektfullt.

„Den här skogsförsäljningen artar sig till en miljonaffär, ska jag säga. Och ändå blir där

skog kvar huru mycket som helst och den tillväxer årligen. Ja, ja, för några växer rikedomerna på träd, medan de själfva går omkring och fånas.“

Pyh, så mycken präktig skog där fanns på Bredvik, hvisslade forstmästaren, i det han gick ut. Nu hade han icke tid längre att stå där och prata. Han skulle packa sin kappsäck och i kväll resa hem för att fira julen med den sötaste flickan på jorden. Det hördes huru han hvisslade och sjöng, när han sprang uppför vindstrappan med två trappsteg i sänder.

Hedda stod kvar utan att röra handen till arbete. — Det var något, hon aldrig tänkt på, att herr Magnus var rik eller skulle blifva det. Den som var rik kunde för sina pengar köpa, hvad han ville. Han behöfde icke andras hjälp, han kunde göra precis hvad han behagade. Hon hade gått och inbillat sig, att han var glad öfver hennes vänlighet eller hennes intresse för musiken, men alltsammans var väl bara den rikes nedlåtenhet mot en fattig flicka. — Tårarna trängde upp i hennes ögon. Känslan af ensamhet kom öfver henne med mångdubblad styrka: ingen i världen behöfde henne!

Men plötsligt kastade hon hufvudet trotsigt tillbaka och strök häftigt med afvigsidan af

handen öfver ögonen. — Om hon var fattig, lät hon i alla fall icke trampa på sig. — Hon begynte gnida på den stora silfverbrickan: arbeta kunde hon åtminstone, det skulle hon visa. — — —

Ju närmare sin bestämmelseort det lilla brefvet med budskapet kom, desto långsammare gick det. Landet blef ödsligare och folktommare. Tågen saktade farten. Snön och isen lade hinder i vägen. Slutligen blef det liggande kvar på postkontoret ett helt dygn. Ty Bredviks postväska afhämtades endast två gånger i veckan. Det var en anordning, som af sparsamhet infördes under den svåra tiden, och som sedan genom vanans makt blef bestående, ingen hade kunnat säga hvarför.

När julaftonen var inne, flammade brasan i den stora kakelugnen, grenljusen stodo tända på bordet, ölet skummade under den gamla silfverkannans massiva lock och färska och brunglänsande lågo julkusar, kransar och sirapspepparkakor på de rågade faten.

Ur rum och i rum gick fru Axelson rastlöst, medan hon oupphörligt såg ut genom fönstren och lyssnade till hvarje ljud, som afbröt julaftonens stora stillhet. Hvar minut väntade hon att höra bjällerklangen, som raskt skulle

närma sig. Den röda fuxen, som var eldig och snabb i loppet, hade spänd för gårdens bästa släde med det granna slädtäcket och den präktiga varskinnsfällan i god tid blifvit sänd till järnvägsstationen för att hämta doktor Ferdinand.

Herr Magnus hade kommit till middagen och satt som vanligt tyst. Han värmdes sig framför brasan, medan blickarna längtansfullt flögo till den stängda flygeln.

Det hade blifvit en stor missräkning för honom, att modern icke som vanligt hvilade sig inne i sitt rum en stund efter maten. Därför hade han icke kunnat sätta sig vid instrumentet. Därför hade Hedda icke, klädd i svart högtidsklädning med en liten broderad hvit krage kring sin mjuka hals, fått sitta i kakelugnsvrån och höra på musiken. Därför hade den gamla julsången, hon brukat sjunga hemma med småsyskonen och som han enkom för hennes skull öfvat in, blifvit ospelad. Därför var han vresig och missnöjd och sade intet, när modern någon gång framkastade en förmodan om hvad som kunde vara orsaken till det långa dröjsmålet.

Tyst, nu hördes något!

Var det icke klangen af röda fuxens bjällror? Han var otålig som vanligt att vänta, medan

grinden nere vid vägen öppnades, och skakade på hufvudet så att bjällrorna ringde.

Fru Axelson skyndade till fönstret. Men hon såg ingen släde åka upp och med en rask sväng hålla vid trappan. I stället trodde hon sig se den röda fuxen skymta fram på vägen, som ledde ned till stallet, och skyndade ut i köket för att taga reda på hvad detta betydde.

När hon kom in igen, höll hon brefvet i sina händer, som darrade så häftigt, att hon med möda förmådde bryta det.

Två gånger måste hon läsa det, innan hon fattade, hvad där stod.

Sedan gick hon fram till Magnus, som tigande betraktat henne, och sade med torr, ihålig röst, som om tungan klibbat fast vid gommen:

„Ferdinand kommer inte hem i kväll . . . Han ligger sjuk, står här i brefvet . . . han ligger farligt sjuk där långt . . . långt borta . . . Bed för honom . . . bed!“

Det sista upprepade hon för sig själf, när hon vände sig om och gick.

Magnus hörde henne tala med någon ute i matsalen, och sedan stängdes dörren till hennes rum som ett tecken att hon ville vara ostörd.

Han såg jungfru Lotta komma in och släcka det ena ljuset efter det andra. Där skulle icke firas någon julfest, när doktor Ferdinand låg sjuk därborta i det främmande landet, hade hennes matmor bestämt.

När alla de ståtliga grenljusen blifvit släckta och jungfru Lotta ställt undan de tunga silfverstakarna och gick ut igen, hörde han henne mumla för sig själf något om att det just var de bästa och dugligaste människorna, vår Herre brukade kalla hem till sig. — — —

Innan ännu brevet nått sitt mål, lopp ett annat budskap ut på den elektriska gnistans vingar. Det flög snabbare än fågeln, i kapp med ljungelden; dess färd kunde endast förliknas vid människotankens flykt genom omätbara rymder.

Det budskapet förde afgörandet med sig. Inför det gafs hvarken hopp eller framtid mer; ingen vädjan eller åkallan kunde omintetgöra det. Likt hagelskuren, som i blomningens ljufvaste tid härjar fälten, slog det ned framtidens rikaste löften. Det bröt den starkaste förtröstan och pröfvade den fastaste tro, det gäckade den skarpsinnigaste tanke, det utplånade all vetenskap och förintade allt hopp. — — —

Medan julljusen släcktes på Bredvik, begaf sig åter en släde den långa vägen från järnvägsstationen till gården. Men den förde inga muntert klingande bjällror och var hvarken prydd med brokigt slädtäcke eller utrustad med varm, präktig vargskinnsfäll. Och hästen var ingen ståtlig, eldig fux utan bara en liten raggig, svettkörd bondkrake, som manades på af den halfvuxna skjutspojken, hvilken mot löfte om god betalning fått ut på själfva julaftonen.

Gossen åkte raka vägen ned till stallet, men när han fann allting stängdt och tyst därnere på julkvällen, band han fast hästen, stack en hötapp för nosen på den och sökte sig upp till köket.

Långsamt drog han fram ur fickan det lilla vikta, hoplimmade papperet, som telegrafisten på stationen gifvit honom med tillsägelse att föra till Bredvik. Men stationsinspektorn själf hade kommit utspringande på trappan och bestämt, att telegrammet först skulle lämnas till jungfru Lotta, som försiktigt borde förbereda sin matmor på dess ankomst. Där stod något sorgligt i det, sade han, och gamla människor kunde icke oförberedda tåla vid alltför häftiga sinnesrörelser utan att taga obotlig skada af dem.

Jungfru Lotta kom åter in i salongen, där herr Magnus satt och spelade den gamla julsången.

Hon ställde sig framför honom, så att han måste se upp på henne. När han varnade hennes likbleka, förvridna ansikte med de af fasa uppspärrade ögonen, stannade musiken plötsligt af.

„Doktor Ferdinand är död“, sade hon och räckte fram papperet.

„Död! . . . min bror död?“ upprepade herr Magnus tonlöst och stirrade på telegrammets blyertsskrift.

„Ja, så står här“, svarade hon. „Det står, att han dött där borta, står det . . . därborta i det hedniska landet“, tillade hon och angaf med en häftig rörelse på hufvudet både det långa afståndet och de afskyvärda förhållandena i den okända världen.

„Men hur ska jag säga det till frun?“ jämrade hon sig gråtande. „Nyss när frun fick brevet med underrättelsen att doktor Ferdinand låg sjuk därborta, blef hon mycket upprörd, men hon trodde i alla fall att doktorn skulle bli frisk igen. Ja, det trodde hon så visst och säkert. Jag hörde, hur hon bad Gud där-

om ... och Gud har alltid förr hört hennes böner.“

„Hvem vet, om Gud hör böner“, anmärkte herr Magnus halfhögt. — „Den onda dagen kommer till oss precis som den goda. Ingen vet, när vi måste lida eller hvarför ...“

Jungfru Lotta stirrade mållös af förfäran på honom.

„Tror herr Magnus inte på Guds nådiga försyn och ledning?“ utbrast hon slutligen med darrande stämma.

Han skakade på hufvudet. „Gud är så långt borta . . . jag har aldrig vetat, hvar han fanns . . . eller hvar jag skulle söka honom . . . eller om han alls fanns någonstans . . . Men om det är han, som har makten, hvarför låter han allt det orättfärdiga och onda ske i världen . . . hvarför låter han otaliga olyckliga varelser försmäktas i elände . . .?“

När han såg den gamla kvinnans förskräckelse, tystnade han och lutade ett ögonblick efter-sinnande ned sitt hufvud.

„Vänta“, sade han hastigt och såg åter på henne, „jag har tänkt ut något. När Lotta går in till min mor med telegrammet, lämnar Lotta dörren på glänt efter sig. Under tiden

spelar jag härinne sakta det vackraste jag kan. Då hör min mor musiken på långt afstånd ... såsom man minnes något, som skett för länge, länge sen. Jag vet att hon fordom älskade musik. Den första gången, hon såg min far, var en sådan här mörk vinterkväll, när han på en konsert sjöng tenorsolot ... det var musiken, som tände hennes kärlek till honom ... Hur hon älskade honom! Det kunde till och med vi barn se ... Sedan begynte hon afsky och hata musiken, emedan hon trodde att den förde honom från henne och vållade vår ofärd. Men när man hatar något godt och ädelt, drar man olycka öfver sig själf och andra ...

Se så, nu går Lotta in till min mor, såsom jag sade. Under tiden spelar jag något, som min far fordom sjöng. Då ska min mor kanske minnas forna tider ... något vackert, som hon upplefvat eller känt ... Ingenting kan trösta så som musiken, det vet jag af egen erfarenhet ... Och alla behöfver vi nångång tröst, också den starkaste ..."

Genom julnattens hemlighetsfullt högtidliga stillhet ljödo tonerna i det stora, ödsliga huset, där allt annat lif tycktes utslocknad.

Ljudlösa som skuggor smögo tjänarna genom

de mörka rummen till salongsdörren. Och alla dörrar lämnades med flit öppna, för att musiken skulle tränga ända ut i köket. Därigenom kändes det mindre hemskt. Det var som om alla i hela huset sökt hjälp, stöd och tröst af herr Magnus' musik.

När jungfru Lotta kom ut ur fru Axelsons rum och gick förbi dörren, måste också hon stanna och lyssna. Det var rakt omöjligt att låta bli.

Förr hade hon aldrig trott att herr Magnus' musik dugde till något utan bara varit skulden till att det ingenting blifvit af honom. Men när hon i den högtidliga julnatten hörde honom spela, blef hon underlig till mods! Det ljud som en oändlig, namnlös klagan, för hvilken det icke fanns ord, men som dref iskalla kårar utöfver hennes rygg. Så blef musiken plötsligt stilla och ljuf. Liksom från en hög, ljus och helig värld ljödo smekande, milda, hugsvalande toner, som tvungo henne att tänka på änglarnas sång i julnatten om frid på jorden och en god vilja åt människorna. Då skymde det för hennes blickar, hon visste icke mer, hvad hon skulle tänka, men måste oupphörligt torka sina ögon med förklädssnibben.

När jungfru Lotta försvann in i fru Axelsons rum, smög sig Hedda på sin vanliga plats i kakelugnsvrån. Hon kunde icke vara ensam. Allt blef sig olikt, skrämmande och hemskt i denna sällsamma julnatt. Allt som förut varit enkelt och lättfattligt, blef dunkelt och oredigt. Världen var icke mera lik den stora välordnade gården, där det gick bra för den som fyllde sina åligganden men illa för den som icke ville göra sin plikt. Fanns det kanske andra åligganden, andra plikter, som vi icke kunde se eller fatta men ändå måste fylla, emedan olycka följde, om vi försummade dem? Men huru skulle vi handla, när vi icke kände dem? . . . Hvarför skulle olyckan träffa fru Axelson? Var sorgen ett straff? Och hvarför skulle fru Axelson straffas? Räknades hennes myckna arbete för intet? Och hvem fordrade allt detta af människorna?

När tankarna kommo till den punkten, vågade Hedda icke tänka mera. Och hon vågade icke vara ensam. Därför smög hon sig till kakelugnsvrån. Musiken gaf icke svar på frågorna. Men den liksom plånade ut dem.

Hon blef länge sittande i den mörka vrån och glömde att gifva akt på om jungfru Lotta kom eller gick. —

När folket i den tidiga morgonväkten på väg till julottan kom åkande förbi gården, hördes därifrån musik. Många stannade och lyssnade och när de sedan utanför kyrkan träffade Bredviksfolket, blef där ett spörjande och undrande om hvad som skett. Då blef olyckan känd, som drabbat fru Axelson.

Hela julnatten fortforo tonerna att ljuda. När det redan var långt lidet mot morgonen, ehuru ännu ingen stråle af det sena dagsljuset upplyste julmörkret, listade sig en skugglik gestalt ut genom dörren till fru Axelsons rum och kom in i den halfmörka salongen, där ett ljus osande stod och brann ned i ljusstaken.

Nu hade frun ändtligen somnat och fått ro, hviskade jungfru Lotta. Men skulle icke herr Magnus också tänka på hvila? Han kunde väl behöfva sofva efter en sådan natt.

Herr Magnus nickade instämmande, i det han slutade med ett ackord. — Ingenting kunde skänka ro och tröst såsom musiken, upprepade han och stängde instrumentet. Men han ville i alla fall följa Lottas råd: nu kände han, huru trött och frusen han var.

Jungfru Lotta tände ett nytt ljus och sade med en så aktningsfull ton, som herr Magnus

aldrig förr hört henne använda, att hon skulle lysa honom upp till det stora gästrummet. Där var sängen bäddad, hon hade ställt allt i ordning, så att han finge hvila sig och sofva ut, som han väl behöfde.

Jungfru Lotta gick förut med små trippande, beskäftiga steg och höll ljuset upplyft, så att skenet föll bakom henne i trappan. — Det var nu herr Magnus, som sist och slutligen skulle blifva husbonde på Bredvik.

VIII

Den som på landsvägen i skymningen färdades förbi Bredvik, stannade ofta och gaf akt på musiken, som trängde ut från det stora huset bakom de höga träden.

Voro färdemännen två socknebor, underlät sällan endera af dem att yttra något om det tunga slag, som träffat fru Axelson, när hennes rikt begåfvade äldste son plötsligt rycktes bort från lifvet i blomman af sin ålder.

Vanligtvis åtföljdes yttrandet af en anmärkning om den yngre sonen. Det var han, som spelade därinne. Han intresserade sig för ingenting annat än musik. Eljes var det just icke mycket bevändt med honom och äfven sin musik hade han icke kunnat drifva till någonting dugligt och betydande.

Egentligen var det meningslöst att unga, raska, duktiga, begåfvade karlar skulle lägga sig ned och dö, medan stympare och ynkryggar

fingo blifva vid lif. Hvar och en visste, att arfvingen till Bredvik skulle blifva mäkta rik en gång. Fru Axelson hade nyss fått en miljon för sin skog, som hon sålt just i rätta ögonblicket. Och mera fanns att sälja framdeles; Bredviksskogarna skulle blifva guldgrufvor för sina egare.

Men nu hade rikedomens föga värde för den gamla frun, som var sjuk af sorg öfver sonens död. Det sades, att hon stängde sig inne i sitt rum och icke ville tala med någon och ej heller se någon människa.

Huru därmed riktigt förhöll sig, visste man dock icke så noga. Ingen stod på så förtrolig fot i huset numera, att man kunnat få besked om saken. De som kommit till Bredvik för att beklaga sorgen, hade icke blifvit mottagna. Fru Axelson var sjuk och förmådde icke taga emot, hette det, och så hade de besökande fått resa hem igen.

Medan man undrade och pratade i socknen, förblef den gamla gården tystare och ödsligare än någonsin förr. Inom hus smögo tjänarna på tå förbi den stängda dörren till fru Axelsons rum. Ingen annan än jungfru Lotta hade lof att öppna dörren och gå in, och när hon kom ut

igen, besvarade hon alla frågor bara med en skakning på hufvudet.

Men utanför den stängda dörren gick ändå lifvet sin vanliga gång. Det förändrades icke, fastän ett hjärta förblödde. Dagens arbete och sysslor utfördes punktligt och på rätt tid. Liksom i ett starkt, godt urverk den ena kuggen oföränderligt griper in i den andra, så visste hvar och en i gården, hvad som måste uträttas. Den fasta, invanda, lagbundna ordningen höll allting vid makt.

Hvar eftermiddag kom herr Magnus åkande till Bredvik och satte sig att spela i skymningen i salongen. Därför hördes där alltid musik den tiden på dagen.

Men när folket visste, att herr Magnus fanns i huset, kom än den ena, än den andra och bad att få tala med honom. Någon måste de ju vända sig till med allt som låg dem om hjärtat. På ett bestämdt klockslag stod fogden i köket och väntade att musiken skulle upphöra.

Kanske hade det fallit sig svårt för herr Magnus att afbryta sitt spel för att i stället gå ut och höra, hvad alla dessa människor sade och sporde om sysslor, dagsverken och körslor. Kanske skulle han otåligt skjutit allt ifrån sig,

slagit döförat till för deras frågor och hvarken tänkt på eller befattat sig med annat än sin musik, nu när han kunde göra som han själf ville.

Det kunde nog lätt hafva skett, om han icke fått god hjälp.

Sedan den dagen, forstmästaren talat om Bredviksegarnas rikedomar, försökte Hedda undvika herr Magnus och gick ur vägen för honom. Fastän hon var fattig, behöfde ingen se henne öfver axeln. Och nådegåfvor begärde hon heller af ingen.

Men på julaftonen tog hon liksom alla andra sin tillflykt till musiken. Och sedan blef det henne omöjligt att mera undvara den; så snart musiken begynte, tätnade och svartnade skuggan åter i kakelugnsvrån.

Dag följde efter dag. Hvar gång lärde tonerna henne något nytt. Hon hörde dem sjunga om herr Magnus' sorg öfver att han icke kunnat blifva det han önskat. De sjöngo om hans kärlek till musiken; om huru den för honom blifvit det högsta och heligaste, därför att han endast i den fann uttryck för sin längtan att höja sig öfver sig själf. Det bästa och finaste hos honom kom fram i musiken; den liksom

tvättade bort både fulhet och brister. — Slutligen glömde Hedda alldeles att se honom såsom andra gjorde det. Hon begynte se på sitt eget vis.

Hon anade, att det var för henne han spelade, och att han icke för någon annan bekände, det han sålunda omtalade för henne. Hennes känsla mötte aningen med ett jubel. Hittills hade hon haft sin glädje af andras glädje och sin sorg af andras sorg. Nu egde hon för egen räkning något, som ingen annan kunde se eller höra.

De nya känslorna förde helt naturligt med sig en önskan hos henne att gifva honom något tillbaka. Det visade hon genom att göra sig nyttig och hjälpa honom.

Så snart trampet af fogdens tunga fötter hördes i farstun, blef kakelugnsvrån tom. Men lampan tändes i kontorsrummet, och när herr Magnus kom dit, lågo böcker och räkenskaper framlagda och ordnade på bordet.

När herr Magnus icke visste, huru han skulle reda sig med dem, var Hedda till hands. Hon hade öfvat sig genom att fru Axelson låtit henne hjälpa till med bokföringen. Den gamla frun hade påstått, att Hedda var klippt och skuren för sådana göromål.

När herr Magnus och Hedda sutto nedlutade öfver arbetet vid kontorsbordet, blef det hon som öfvertog ledningen. Hon såg till, att allt noggrant och ordentligt infördes i böckerna. Ty om fru Axelson en dag trädde ut ur sitt rum, kunde hon då strax genom en granskande blick i böckerna förvissa sig om att allt hållits vid makt, äfven när hennes öga icke haft uppsikt däröfver.

Det var som om Hedda fattat ett stort barn vid handen för att leda det. Hon kände sig lycklig öfver att någon behöfde hennes hjälp. De bruna ögonen lyste af glädje, när herr Magnus tyst och uppmärksamt lät blicken följa det knubbiga pekfingret, som löpte utmed de långa sifferraderna.

Aldrig gjorde han mer något försök till ett framfusigt närmande. Men ofta hände det att båda sutto kvar vid kontorsbordet, efter det arbetet länge sedan var afslutadt.

Då dröjde det icke länge, innan jungfru Lotta blef synlig. Hon hade mycket att uträtta på kontoret just den tiden på eftermiddagen. Och det fanns otroligt många brådskskande efter-satta sysslor, som väntade Hedda i köket.

Men ensam satt herr Magnus aldrig kvar. Han lät sin häst köra fram och åkte hem.

Vid grinden vände han sig ännu om för att att se skymten af en mörk gestalt på farstrappan. Det var Hedda, som stängde dörren. Längre än till grinden, där vägen krökte sig, såg man icke från trappan.

Det stycket väg åkte herr Magnus alltid fot för fot, ehuru han endast med möda förmådde hålla in hästen, som frustade af ifver att få springa hem. Hans ensamma färd genom den mörka skogen lystes sedan upp af tanken på nästa dag, som skulle föra honom tillbaka igen. — — —

När herr Magnus spelade, fick lampan icke vara tänd. Gjorde jungfru Lotta ett försök att tända den, måste den strax släckas.

Genom de stora fönstren trängde dock en ljusning in i rummet. Äfven när månen icke sken och stjärnorna voro osynliga, lyste snön därutanför med sitt svaga, hemlighetsfulla sken upp vintermörkret. Det var tillräckligt för att herr Magnus skulle kunna se att skuggan i kakelungsvrån tätnade, såsnart musiken började.

Men en kväll hände det, att en annan skugga skymtade fram i dörren, som på den motsatta väggen ledde ut från matsalen.

Herr Magnus, som satt med ryggen åt det

hållet, kunde icke se den. Däremot såg han den lilla mörka gestalten, som hastigt gled bort ur kakelugnsvrån och försvann ur rummet.

Det harmade honom och gjorde honom äfven mycket bedröfvad. Hade Hedda icke förstått, att han spelade för henne, eller ville hon ingenting förstå?

När han häftigt sköt stolen tillbaka från pianot och vände sig om, såg han en mörk gestalt i länstolen borta vid fönstret.

Först trodde han att blicken dårades af det svaga, osäkra månljuset. Men när han gick ett par steg framåt, såg han tydligare och utbrast:

„Mor! . . . Är det verkligen mor?“

„Spela!“ hörde han moderns röst. — „Jag har kommit för att höra på musiken . . . Jag kunde inte längre härda ut ensam med mina tankar därinne . . . Spela . . . spela mera!“

Då satte herr Magnus sig åter till pianot. Under hans händer sjöngo strängarna om lifvets ljus, om dödens mörker, om människornas lycka och olycka. Men både sorgen och glädjen bars fram af den djupa hänryckning, som är konstens förklaring af lifvets gåta och dess tröst öfver dödens hemlighet. — — —

Om en stund försvann åter gestalten vid fönstret. Då upphörde också musiken.

Men i rummen utanför hördes ljudet af brånskande steg och af dörrar, som knarrade, när de öppnades och stängdes. Genom det ödsliga huset drog en fläkt af lif, liksom ett djupt andetag följer efter uppvaknandet ur en kvalfull dvala.

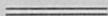
Där skyndade jungfru Lotta storgråtande in. Hon hade sett frun i länstolen vid fönstret. Då skulle väl allt gudskelof åter blifva som förr.

Där stod fogden med sina redogörelser för dagens arbeten. Han hade i köket hört, att fru Axelson kommit ut ur sitt rum. Då skulle hon väl åter snart taga hand om alltsammans.

Där kom Hedda inspringande på kontoret. Ögonen lyste och hon slog ihop händerna af fröjd öfver det otroliga som skett. Det hade musiken verkat. Men hade den mäktat göra det, då kunde den ju aldrig mer förvisas ur huset.

Så var det! — När herr Magnus hörde, hvad hon sade, rätade han upp sig och hans ansikte strålade. Hon hade funnit ord för det han själf endast dunkelt känt, medan han dag efter dag fortfor med sitt spel.

Men eftersom hon var så skarpsinning, hade hon väl också förstått, när han dag efter dag genom tonerna sagt, huru kär han höll henne? Hon finge lära honom . . . hon måste hjälpa honom tillrätta i lifvet . . . själf förstod han det icke.

EFTERSPEL

Den berättande tystnade.

„Nå!“ hördes en otålig uppmaning, när tystnaden fortfor.

„Ja, hvad vill du?“ sporde den berättande med ett leende. „Kanske önskar du veta, huru det slutade. Finns det ett slut på frågorna; upphör spörjandet om lifvets mening, förr än lifvet själf tar slut? Och slutar det därmed?

Kanske fordrar du en lifsförklaring. Och jag har bara kunnat ge en liten bit lif, som jag sett och hört talas om. Men jag kan omtala, hvad sockneborna säger, ifall det intresserar dig.

Den förståndiga delen säger, att herr Magnus må tacka alla lifvets goda makter för den präktiga hustru, han fått, ty fru Hedda är omtyckt af hög och låg. Hvad skulle han tagit sig till utan hennes hjälp? En opraktisk man är och förblir han, en drömmare, en af dem som aldrig riktigt kan taga sig fram i lifvet. Han borde fått blifva konstnär . . .“

„För att bli konstnär fordras mer energi, än hvardagslivets drönare någonsin drömmer om. Människorna inbillar sig, att man kan vara konstnär på lediga stunder. Men att vara konstnär, det vill säga att skapa, att gjuta glödande tankar, smälta sjudande känslor in i en giltig form; och därtill behöfs först och sist vilja och kraft . . .“

Efter detta utfall af målaren fortsatte den berättande med samma nästan omärkliga smålöje:

„Jag har också hört sägas, att den unga frun förstod sin sak väl, när hon fångade in den rike mannen. Ingen undgår förtälet. Nå, hon får bemöta det i gärning. Hon är en af de duktiga, omtänksamma husmödrarna, som blir jordens salt, därför att de sätter smak på anrättningen. Men den världskloka beräkningen, den sluga förtänksamheten har inte så unga, glada, bruna ögon, inte en så frisk, klar röst som hon.

Den gamla frun på Bredvik har lämnat allt ifrån sig. Hon befattar sig med intet mera af det som förr var målet för alla hennes tankar och sträfvanden.

Hvithårig, med krökt rygg och nedböjdt hufvud stänger hon sig in i sitt rum och rufvar

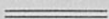
oafåttligt natt och dag öfver att hon är skulden till den rikt begåfvade äldste sonens död.

Hennes tanke går ständigt samma kretsgång. Oupphörligt anklagar hon sig för den bön hon bad om lif för Ferdinand men om död för den yngre sonen, när hon fruktade, att Magnus skulle gå förlorad på lifvets vill samma vägar. Lifvets och dödens herre hade hört hennes böner, ehuru icke så som hon bad dem.

Denna tanke lämnar henne aldrig, den har gjort hennes sinne sjukt. Endast när hon i skymningen sitter och hör herr Magnus spela, finner hon ro. — Det är historien om musiken på Bredvik.“

„Konsten är drömmen om lifvet. Hvem af oss når längre än till aning och dröm? anmärkte den tystlåtna.

„Ja“, sade den berättande, „mörk är vägen dit där ljuset bor“.

Pris 3 mk 75 p.